

**Het effect van werkwoordtijd in verhalende nieuwsberichten op de attitude van lezers
ten opzichte van personen met een psychische aandoening**

Masterscriptie – Communicatie- en informatiewetenschappen

Communicatie en Beïnvloeding

Radboud Universiteit Nijmegen

Faculteit der Letteren

Tijmen Nobbe - S4515455

t.nobbe@student.ru.nl

06-42838281

Begeleider: dr. K.W.M. van Krieken (Kobie)

Tweede beoordelaar: drs. I.M.A.M. Stassen (Ingrid)

23-06-2017

Voorwoord

Voor u ligt mijn masterscriptie. Ik wil graag mijn begeleider Kobie van Krieken bedanken voor de feedback en steun bij het schrijven van deze masterscriptie. Ook wil ik mijn tweede beoordelaar Ingrid Stassen bedanken voor de feedback op eerste versies van mijn onderzoeksvoorstel. Ten slotte wil ik mijn vader bedanken voor de steun tijdens het schrijven van dit product. Ik heb het onderzoek met plezier (en soms wat minder plezier) uitgevoerd. Ik vind het jammer dat mijn studententijd er op zit, maar hoop nog veel te leren nadat ik ben begonnen met werken.

Met vriendelijke groet,

Tijmen Nobbe

Samenvatting

Het hoofddoel van dit onderzoek is om te bepalen of en in welke mate werkwoordtijd binnen verhalende nieuwsberichten een rol speelt op de ervaren *narrative engagement* (Hypothese 2), wat het effect van narrative engagement is op de attitude van lezers (Hypothese 1) en of narrative engagement een mediërende rol heeft op de relatie tussen de gebruikte werkwoordtijd in verhalende nieuwsberichten en de attitude ten opzichte van personen met een psychische aandoening (OV1). Deze hypotheses en de onderzoeksvraag zijn binnen dit onderzoek toegepast op verhalen over patiënten met psychische aandoeningen, specifiek de posttraumatische-stressstoornis, en is onderzocht aan de hand van een online experiment. Op basis van de resultaten kan niet worden geconcludeerd dat werkwoordtijd een rol speelt in de effecten van verhalende nieuwsberichten. De resultaten van het onderzoek tonen aan dat een hogere mate van sympathie en empathie voor het personage in een verhaal, het ervaren van meer emoties tijdens het lezen van een verhalend nieuwsbericht en een betere begripelijkheid van het verhaal voor een positievere attitude ten opzichte van personen met een psychische aandoening kan zorgen. Toch waren de resultaten omtrent narrative engagement niet eenduidig omdat niet voor alle dimensies van narrative engagement een effect is gevonden. Ondanks het uitblijven van significante effecten is het huidige onderzoek een belangrijke toevoeging aan de literatuur omtrent verhalende nieuwsberichten en het gebruik van werkwoordtijd in deze verhalen doordat het verschillende onderzoeken naar deze concepten combineert. Ook biedt het meerdere concrete handvatten voor vervolgonderzoek.

Inleiding

In Nederland worden, in vergelijking met andere aandoeningen, psychische aandoeningen het meest gestigmatiseerd (Brouwer, 2015). Het toeschrijven van negatieve eigenschappen aan personen met een psychische aandoening zorgt voor een ernstige verslechtering van de sociale status en levenskwaliteit van deze personen (Catthoor, de Hert en Peuskens, 2003). Ook zorgt de waargenomen stigma onder patiënten met een psychische aandoening voor tegenzin om hulp te zoeken, het niet nemen van medicatie, een laag zelfvertrouwen en verslechterde sociale contacten (Vogel en Wester, 2003; Link, Struening, Neese-Todd, Asmussen & Phelan, 2001; Perlick, Rosenheck, Clarkin, Sirey, Salahi, Struening & Link, 2001; Sirey, Bruce, Alexopoulos, Perlick, Friedman & Meyers, 2001; Vogel, Wade & Hackler, 2007).

De publieke opinie ten opzichte van personen met een psychische aandoening en psychiatrie wordt met name gevormd door (geschreven) media zoals nieuwsberichten in de krant (Wahl & Chaiklin, 1997; Boumans & Oderwald, 2009). Deze worden gezien als een van de belangrijkste bronnen voor informatie over psychische aandoeningen en psychiatrie (Boke, Aker, Alptekin, Sarisoy, Sahin Rifat, 2007; Hannigan, 1999; McCombs & Reynolds, 2002). Geschreven media spelen hierdoor ook een belangrijke rol in het behoud en de versterking van stigma (Byrne, 2000). Echter, omgekeerd kunnen media ook zorgen voor een afname van bepaalde denkbeelden en stereotyperingen (Klin & Lemish, 2008; Oliver, Dillard, Bae & Tamul, 2012).

De manier waarop informatie wordt gepresenteerd lijkt een belangrijke rol te spelen in de vorming van de publieke opinie en kan hiermee een belangrijke rol spelen in het verminderen van stigmatisering door de media. Zo blijkt uit onderzoek van

Murphy, Frank, Chatterjee en Baezconde-Garbanati (2013) dat een verhalende manier van gezondheidscommunicatie zorgt voor een hoger kennisniveau over en een positievere attitude ten opzichte van een onderwerp in vergelijking met een niet-verhalende communicatie. Dit effect van verhalen kan verklaard worden door de betrokkenheid die wordt ervaren tijdens het lezen of kijken van een verhaal (Slater en Rouner, 2002). Deze ervaren betrokkenheid bij het lezen of kijken van verhalen wordt ook wel *narrative engagement* genoemd (Busselle & Bilandzic, 2009).

Onderzoek naar verhalen richt zich voornamelijk op het effect van de verhalen in vergelijking met niet verhalende vormen van communicatie. Er wordt in de wetenschap nog weinig aandacht besteed aan de invloed van aspecten binnen verhalen op het effect van verhalen. Uit onderzoek blijkt dat verschillende aspecten binnen verhalen zoals de inhoud en de toon die worden gebruikt, een invloed kunnen hebben op het overtuigende effect van verhalen (Shaffer & Zikmund-Fisher, 2012). Omdat er meerdere aspecten binnen verhalen een invloed kunnen hebben op de effecten hiervan en er vooralsnog weinig onderzoek naar is verricht, is het van belang om deze aspecten verder te onderzoeken (Shaffer & Zikmund-Fisher, 2012). Tekstuele aspecten kunnen bijvoorbeeld een effect hebben op de betrokkenheid die wordt ervaren bij het lezen of kijken van een verhaal. Zo blijkt uit onderzoek van Hustinx en Smits (2006) dat het gebruik van een eerste persoonsperspectief (ik) zorgt voor een hogere mate van betrokkenheid dan een derde persoonsperspectief (hij/zij). Een nog nauwelijks onderzocht tekstueel element is de werkwoordtijd waarin het verhaal is geschreven. Op basis van onderzoeken van Macrae (2016) en Carrera, Munoz, Caballero, Fernandez en Albarracin (2014) kan worden verwacht dat er een mogelijk positief effect bestaat van het gebruik van de tegenwoordige tijd in verhalen op de betrokkenheid bij het lezen of kijken van een verhaal. Echter, deze onderzoeken bieden geen definitief bewijs voor dit

effect. Meer onderzoek is nodig om genoemd effect van werkwoordtijd in verhalen te bevestigen.

Het hoofddoel van dit onderzoek is om te bepalen of en in welke mate werkwoordtijd een rol speelt op de betrokkenheid bij het lezen van verhalen in nieuwsberichten over personen met een psychische aandoening en wat het effect hiervan is op de attitude van lezers. Dit wordt binnen dit onderzoek toegepast op verhalen over patiënten met psychische aandoeningen, en specifiek de posttraumatische-stressstoornis.

Theoretisch kader

Verhalen

Een verhaal wordt gedefinieerd als een representatie van gebeurtenissen in een chronologische volgorde met een causaal verband, dat een samenhangend geheel vormt met een begin, een midden en een eind (Martinez & Scheffel, 2003). De Graaf, Sanders en Hoeken (2016) omschrijven een verhaal als: *‘Een presentatie van concrete gebeurtenissen beleefd door specifieke personages in een omgeving’* (p. 91). Hiermee onderscheidt een verhalende tekst zich van informatieve of statistische teksten die informatie vaak op een abstracte manier presenteren (De Graaf et al., 2016).

Effect van verhalen in nieuwsberichten

Nieuwsberichten spelen een belangrijke rol in het behoud en de versterking van de publieke opinie over psychiatrie en psychiatrische patiënten (Wahl, 2003; Boumans & Oderwald, 2009). Ook kunnen verhalen een rol spelen in het vormen van een (positieve) attitude over personen met psychische aandoeningen (bijvoorbeeld Murphy et al. 2013). Het gebruik van verhalen in nieuwsberichten heeft een positief effect op het leesgenot, de spanning en de nieuwsgierigheid van lezers (Knobloch, Patzig, Mende & Hastall;

2004) en zorgt voor een hogere mate van ervaren betrokkenheid in vergelijking met een niet verhalend nieuwsbericht (Van Krieken et al., 2015). Ook hebben verhalen een effect op de overtuigingen en handelingsbereidheid van de lezers. Zo kan een verhalend nieuwsbericht, in vergelijking met een niet verhalend bericht, zorgen voor een positievere attitude ten opzichte van de personen in een verhaal, gedragsintenties (bijvoorbeeld het doneren van geld, een petitie tekenen of een situatie bespreken met vrienden of familie) en de behoefte opwekken om meer informatie te zoeken over een onderwerp (Oliver et al., 2012; Shen et al., 2014; Murphy et al., 2013). Dit effect van verhalen ontstaat door de beelden (de mentale modellen) die personen in hun gedachte maken van omgevingen, personages en situaties binnen een verhaal (Graesser, Olde, & Klettke, 2002; Roskos-Ewoldsen, Davies, & Roskos-Ewoldsen, 2004; van Dijk & Kintsch, 1983; Zwaan, Langston, & Graesser, 1995; geciteerd in Busselle & Bilandzic, 2009; Ohler, 1994).

Deze mentale modellen zorgen ervoor dat personen een verhaal kunnen begrijpen en bevatten (Busselle & Bilandzic, 2009; Ohler, 1994) en maken het voor lezers mogelijk om gebeurtenissen, waar zij zelf niet fysiek bij aanwezig waren, van dichtbij te ervaren (Peelo, 2006). Dit zorgt voor een actieve betrokkenheid van de lezers (Van Krieken & Sanders, 2016).

Narrative engagement

Het effect van verhalen wordt gecreëerd door de narrative engagement, of betrokkenheid, die wordt ervaren tijdens het lezen van een verhaal (Busselle & Bilandzic, 2009). Wanneer lezers een hoge mate van narrative engagement ervaren zorgt dit voor sterkere effecten op de overtuigingen van de lezer (zoals de attitude en gedragintenties) dan een lage mate van ervaren narrative engagement (Busselle & Bilandzic, 2009; Slater & Rouner, 2002). Narrative engagement zorgt, in vergelijking

met het niet ervaren van narrative engagement, voor het ontstaan van minder tegenargumenten en een hogere mate van narrative engagement zorgt voor het beter verwerken van de informatie binnen het verhaal (Green & Brock, 2002; Slater, Rouner & Long, 2006). Onderzoekers onderscheiden meerdere dimensies binnen narrative engagement (Busselle & Bilandzic, 2008; De Graaf, Beentjes, Sanders & Hoeken, 2012). Dit onderzoek maakt gebruik van de door Busselle en Bilandzic (2009) gehanteerde dimensies. Zij onderscheiden vier verschillende dimensies: *emotional engagement*, *narrative presence*, *attentional focus* en *narrative understanding*.

De eerste dimensie van narrative engagement, emotional engagement (ook wel identificatie genoemd), wordt omschreven als de ervaren empathie en sympathie voor personages in een verhaal, het delen van hetzelfde perspectief als de personages, het eigen maken of het delen van doelen van de personages en het verliezen van het zelfbewustzijn tijdens het lezen of zien van het verhaal is (Busselle & Bilandzic, 2009; Cohen, 2001). Identificatie met personages in een verhaal maakt het voor lezers mogelijk om de realiteit vanuit het perspectief van personages in een verhaal te kunnen bekijken, wat ervoor zorgt dat lezers begrip voor personages in het verhaal ontwikkelen (Cohen, 2001). Identificatie en het innemen van het perspectief van de personages in een verhaal kan een positief effect hebben op de attitude ten opzichte van een onderwerp (zoals euthanasie of personen met een psychische aandoening) binnen een verhaal (De Graaf et al., 2012; Oliver et al., 2012) en speelt hierdoor een belangrijke rol in de overtuigende kracht van verhalen (Cohen, 2001).

De tweede dimensie van narrative engagement, narrative presence (ook wel transportatie genoemd), is de cognitieve staat van personen wanneer zij tijdens het lezen van een verhaal de sensatie ervaren van het verlaten van de werkelijke wereld en het opgaan in de wereld van het verhaal (Busselle & Bilandzic, 2009; Green, Brock &

Kaufman, 2004). Deze cognitieve staat zorgt ervoor dat personen gevoeliger zijn voor veranderingen in overtuigingen, de attitude en gedrag van de lezer doordat het vermogen om tegenargumenten te bedenken wordt verminderd (Green & Brock, 2000; Slater & Rouner, 2002; Murphy, Frank, Moran & Patnou-Woodley, 2011). Wanneer personen een hogere mate van transportatie ervaren zorgt dit voor sterkere effecten op de overtuigingen, de attitude en het gedrag van de lezer dan een lage mate van transportatie (Green & Brock, 2002; Green & Brock, 2000). Een ander effect van transportatie is dat het zorgt voor een vermindering van de sociale afstand tussen lezers en personen met een psychische aandoening (Caputo & Rouner, 2011). De sociale afstand wordt omschreven als de ervaren sympathie die personen voelen voor anderen waarbij een grote sociale afstand zorgt voor minder sympathie (Bogardus, 1947).

Attentional focus, de derde dimensie van narrative engagement, wordt omschreven als de concentratie op een verhaal en beschrijft de staat waarin lezers hun omgeving vergeten en niet worden afgeleid door gebeurtenissen in de echte wereld (Busselle & Bilandzic, 2009). Attentional focus ontstaat wanneer lezers of kijkers volledig zijn gefocust op het verhaal, wat bijdraagt aan het ontstaan van mentale modellen die het verhaal vertegenwoordigen (Bilandzic & Busselle, 2008). Het volledig focussen op het verhaal zorgt ervoor dat het minder cognitieve energie kost om een verhaal te verwerken en zorgt voor een hogere mate van plezier bij het lezen (Busselle & Bilandzic, 2009).

De vierde dimensie van narrative engagement is narrative understanding en betreft de begrijpelijkheid van het verhaal (Busselle & Bilandzic, 2009). Een hoge mate van narrative understanding impliceert dat lezers het verhaal makkelijk begrijpen en logisch kunnen volgen (Van Leeuwen, Van den Putt, Renes & Leeuwis, 2016).

Busselle en Bilandzic (2009) stellen dat de effecten van de vier dimensies van narrative engagement op de overtuigingen van de ontvanger (zoals de attitude en gedragintenties) sterker worden naarmate de ervaren narrative engagement hoger is. Op basis hiervan kan worden verwacht dat een hogere mate van ervaren betrokkenheid bij het lezen van verhalende nieuwsberichten zorgt voor een positievere attitude ten opzichte van personen die in een nieuwsbericht voorkomen in vergelijking met een lage ervaren betrokkenheid. Dit leidt tot de eerste hypothese:

H1: Een hoge mate van narrative engagement zorgt voor een positievere attitude ten opzichte van personen met een psychische aandoening in vergelijking met een lagere mate van narrative engagement.

Werkwoordtijd in verhalen

Waar al veel onderzoek is verricht naar het effect van verhalen is er nog maar weinig onderzoek gedaan naar tekstuele elementen binnen verhalen die deze effecten zouden kunnen beïnvloeden. Een tekstueel element dat de effecten van verhalen zou kunnen beïnvloeden is de werkwoordtijd die wordt gebruikt binnen een verhaal (Van Krieken et al., 2015).

De werkwoordtijd geeft aan in welke tijd een gebeurtenis binnen een tekst plaatsvindt (Encyclo, 2017). Wanneer een gebeurtenis in het verleden heeft plaatsgevonden wordt dit in teksten gepresenteerd in de verleden tijd, wanneer wordt gesuggereerd dat gebeurtenissen gelijktijdig met het lezen van een verhaal plaatsvinden wordt dit in de tegenwoordige tijd gepresenteerd (Segal, Miller, Hosenfeld, Medelsohn, Russell, Julia, Greene & Delphonse, 1997). De tijd waarin een verhaal wordt geschreven zorgt voor een afstand tussen de lezer en de gebeurtenissen in een verhaal (Segal et al., 1997; Harvey, 2006). Zo blijkt dat lezers het gevoel hebben dichterbij de

gebeurtenissen in het verhaal aanwezig te zijn wanneer een verhaal in de tegenwoordige tijd wordt geschreven omdat deze gebeurtenissen worden ervaren alsof ze op dat moment plaatsvinden (Segal et al., 1997). Een verhaal geschreven in de verleden tijd wordt door de lezer ervaren als een herinnering van de gebeurtenis en staat hierdoor verder af van de lezer (Segal et al., 1997). Doordat verhalen worden ervaren als dichterbij wanneer deze zijn geschreven in de tegenwoordige tijd, kan worden verwacht dat lezers zich makkelijker kunnen inleven in de gebeurtenissen binnen een verhaal wat vervolgens de ervaren narrative engagement kan verhogen.

Er zijn nog weinig onderzoeken uitgevoerd die het effect van werkwoordtijd op narrative engagement direct hebben onderzocht. Een recent onderzoek van Macrae (2016) onderzocht door middel van een experiment wel wat de relatie is tussen het gebruik van werkwoordtijd en persoonsvorm op de mate van identificatie met personages in het verhaal. Deelnemers aan het onderzoek lazen een van de vier varianties van een fictief verhaal over een personage dat een wandeling maakt door een landschap. Binnen de verhalen waren de werkwoordtijd (tegenwoordig of verleden tijd) en de persoonsvorm (jij of ik) gemanipuleerd. Naast de variaties van werkwoordtijd en persoonsvorm verschilden de vier verhalen niet van elkaar. De mate van identificatie van de proefpersonen in het onderzoek van Macrae (2016) werd onderzocht door de proefpersonen aan te laten geven hoe ver af of dichtbij zij zich voelden van het personage in het verhaal, vanuit welk perspectief zij het verhaal lazen en door afbeeldingen te selecteren die de representatie van de omgeving in het verhaal het beste vertegenwoordigde. Uit de resultaten bleek dat het gebruik van de tegenwoordige tijd zorgde voor een hogere mate van identificatie met de personages in het verhaal in vergelijking met het gebruik van de verleden tijd.

Een ander onderzoek naar werkwoordtijd is uitgevoerd door Carrera et al. (2014). Hierin werd in twee experimenten onderzocht wat het effect is van werkwoordtijd op hoe abstract (of concreet) lezers acties van personages binnen een verhaal reconstrueerden. In studie één lazen deelnemers een aantal teksten in de tegenwoordige of de verleden tijd waarna ze werden gevraagd een representatie te maken van de gebeurtenissen die de personages in de tekst zouden gaan meemaken. Resultaten uit studie één toonden aan dat deelnemers acties van personages in het verhaal als abstracter representeerden wanneer deze in de verleden tijd werden geschreven in vergelijking met de tegenwoordige tijd (Carrera et al., 2014). In studie twee werden deelnemers gevraagd een korte tekst te schrijven over ‘*Binge Drinking*’ in de tegenwoordige of de verleden tijd. De resultaten van studie twee toonden aan dat het gebruik van een tegenwoordige tijd in teksten kan zorgen voor een levendigere, makkelijker in te beelden en concretere representatie van situaties in het verhaal (Carrera et al., 2014). Een concrete representatie van een verhaal zorgt ervoor dat een verhaal als waarschijnlijker wordt ervaren wat de afstand vermindert tussen de lezer en het verhaal in vergelijking met een abstracte representatie van een verhaal (Wakslak & Trope, 2009). Op basis van de resultaten van het onderzoek van Carrera et al. (2014) kan worden beargumenteerd dat het gebruik van de tegenwoordige tijd, in vergelijking met de verleden tijd, zorgt voor sterkere mentale modellen. Dit maakt het vervolgens mogelijk dat lezers gebeurtenissen van dichterbij ervaren wat vervolgens kan zorgen voor een hogere mate van betrokkenheid.

Toch is er nog meer onderzoek nodig naar de effecten van de werkwoordtijd omdat in de onderzoeken van Macrae (2016) en Carrera et al. (2014) het effect van werkwoordtijd niet direct is onderzocht voor alle dimensies van narrative engagement en het hierdoor nog niet duidelijk is of dit effect ook daadwerkelijk plaatsvindt voor

alle dimensies. Onderzoek van Van Krieken et al. (2015) toont wel aan dat het effect van werkwoordtijd mogelijk ook bestaat voor transportatie, maar hierbij wordt aangegeven dat meer onderzoek nodig is naar dit effect. Daarnaast geeft Macrae (2016) aan dat de resultaten mogelijk zijn beïnvloed doordat de deelnemers vragen moesten beantwoorden tijdens het lezen van het verhaal. Deze onderbreking kan hebben gezorgd voor een onnatuurlijk leesproces en het bewust worden van het lezen waardoor representaties moeilijker te maken zijn. Ook is het lastig om de resultaten van het onderzoek van Macrae (2016) en Carrera et al. (2014) te generaliseren naar gezondheids- en nieuwsberichten omdat de onderwerpen en het genre van de verhalen in deze onderzoeken hier van afwijken. Ondanks deze beperkingen en het feit dat er nog geen direct onderzoek is gedaan naar het gebruik van de werkwoordtijd op alle dimensies van narrative engagement maakt eerder onderzoek de verwachting aannemelijk dat het gebruik van een tegenwoordige tijd in verhalende nieuwsberichten zorgt voor een hogere mate van narrative engagement. Op basis hiervan kan de tweede hypothese worden opgesteld:

H2: Het gebruik van een tegenwoordige tijd in verhalende nieuwsberichten zorgt voor een hogere mate van narrative engagement in vergelijking met het gebruik van een verleden tijd.

Er wordt dus verwacht dat het gebruik van een tegenwoordige tijd zorgt voor een hogere mate van ervaren narrative engagement. Ook wordt verwacht dat een hogere mate van narrative engagement zorgt voor een positievere attitude ten opzichte van personen met een psychische aandoening. Er zou op basis hiervan kunnen worden gesteld dat het gebruik van een tegenwoordige tijd in verhalen hiermee een positief effect op de attitude waarbij de ervaren narrative engagement dit effect medieert. In het

huidige onderzoek zal deze relatie worden onderzocht en een antwoord worden geformuleerd op de volgende onderzoeksvraag:

OV1: In welke mate medieert narrative engagement de relatie tussen het gebruik van werkwoordtijd in verhalen en de attitude ten opzichte van personen met een psychische aandoening?

Wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie

Het huidige onderzoek voegt relevante kennis toe aan de wetenschap over de effecten van verhalen door te onderzoeken of de werkwoordtijd die wordt gebruikt binnen een verhalend nieuwbericht invloed heeft op de mate van narrative engagement en hiermee op de attitude van de lezer. Dit verband is nog nooit direct onderzocht en speelt mogelijk een (belangrijke) rol in de effecten van verhalen (in nieuwsberichten). Hiermee zorgt het huidige onderzoek voor meer inzicht in het effect van werkwoordtijd waarmee het aansluit op onderzoek van Carrera et al. (2014) en Macrae (2016). Doordat werkwoordtijd in een andere context zal worden onderzocht dan in onderzoek van Carrera et al. (2014) en Macrae (2016) kan het huidige onderzoek uitwijzen in hoeverre de resultaten van deze eerdere onderzoeken generaliseerbaar zijn. Door te onderzoeken of werkwoordtijd binnen een verhalend nieuwsbericht een effect heeft op de ervaren narrative engagement en de attitude van lezers kan het gevonden effect van verhalende nieuwsberichten op narrative engagement en de attitude (bijvoorbeeld onderzoek van Knobloch et al., 2004 en Van Krieken et al., 2015) worden verklaard en verder worden onderzocht.

Dit onderzoek levert tevens een belangrijke bijdrage aan het maatschappelijk belang om stigmatisering van psychiatrische patiënten te verminderen door te onderzoeken hoe de media beter begeleid en geadviseerd kunnen worden in hun

berichtgeving over dit onderwerp. Dit zal gedaan worden door de hypothesen binnen dit onderzoek te toetsen aan de hand van de veel voorkomende en vaak gestigmatiseerde psychische aandoening posttraumatische-stressstoornis (PTSS).

Methode

Om de hypothesen te testen en de onderzoeksvraag te beantwoorden is er een experiment uitgevoerd waarbij de werkwoordtijd tegenwoordige tijd of verleden tijd is gemanipuleerd. Er is gekozen voor een experiment omdat deze onderzoeksmethode het beste paste bij de aard van het onderzoek. Op deze manier kon namelijk worden onderzocht in hoeverre er een effect was van de onafhankelijke variabele (werkwoordtijd, tegenwoordige of verleden tijd) op de afhankelijke variabelen (narrative engagement en attitude tegenover psychiatrische patiënten), van de narrative engagement op de attitude en wat het medierende effect is van narrative engagement op de relatie tussen de werkwoordtijd en de attitude.

Materiaal

Het materiaal binnen dit onderzoek bestond uit twee verhalende nieuwsteksten over een militair die na zijn uitzending in Nederland te kampen heeft met PTSS. Als gevolg van zijn aandoening pleegt de militair een aantal misdrijven (het slaan van een persoon en het stelen van een oefengeweer) waarna hij wordt veroordeeld tot een gevangenisstraf. Beide nieuwsberichten gingen over dezelfde gebeurtenissen en bevatten 481 (tegenwoordige tijd) en 482 (verleden tijd) woorden. Het volledige materiaal is te vinden in Bijlage 1. Tabel 1 toont de inleiding van het materiaal per conditie. Om een verhaal te vormen zijn de gebeurtenissen in de nieuwsberichten gepresenteerd in een chronologische volgorde met een causaal verband, waardoor het een samenhangend geheel vormt met een begin, een midden en een eind (Martinez en Scheffel, 2003).

De variabele die is gemanipuleerd is de werkwoordtijd. Hierin is een onderscheid gemaakt tussen een tegenwoordige tijd en een verleden tijd. Eén tekst was geschreven in de tegenwoordige tijd (bijvoorbeeld: ‘Op zaterdag 7 januari **sla** Mark

M de 24-jarige Thomas Kempen knock-out) en één tekst in de verleden tijd (*‘Op zaterdag 7 januari sloeg Mark M de 24-jarige Thomas Kempen knock-out’*). Behalve de werkwoordtijd verschilden de twee nieuwsberichten niet van elkaar.

Tabel 1. Voorbeeld uit materiaal onderzoek per conditie

Tegenwoordige tijd	Verleden tijd
Oorlogsveteraan cel in voor gewelddadige mishandeling jongen en stelen vuurwapen	Oorlogsveteraan cel in voor gewelddadige mishandeling jongen en stelen vuurwapen
Een humoristisch, vrolijk en attent persoon. Een goede echtgenoot en vader van zijn zoontje van vijf. Zo omschrijft Mark (35) zichzelf voordat zijn leven voorgoed verandert tijdens zijn militaire uitzending naar Afghanistan. Bij een routinemissie lokt de Taliban hem en zijn collega's in een hinderlaag; drie van zijn vrienden komen voor zijn ogen om het leven.	Een humoristisch, vrolijk en attent persoon. Een goede echtgenoot en vader van zijn zoontje van vijf. Zo omschreef Mark (35) zichzelf voordat zijn leven voorgoed veranderde tijdens zijn militaire uitzending naar Afghanistan. Bij een routinemissie lokte de Taliban hem en zijn collega's in een hinderlaag; drie van zijn vrienden kwamen voor zijn ogen om het leven.
Een paar weken na zijn uitzending verandert Mark in iemand anders. Hij durft niet meer over straat, hij slaapt nauwelijks, is paniekerig en heeft angstaanvallen. Hij kan de gebeurtenissen die hij in Afghanistan heeft meegemaakt niet meer loslaten.	Een paar weken na zijn uitzending veranderde Mark in iemand anders. Hij durfde niet meer over straat, hij sliep nauwelijks, was paniekerig en had angstaanvallen. Hij kon de gebeurtenissen die hij in Afghanistan had meegemaakt niet meer loslaten.
.....	

Het ontwikkelde materiaal is gebaseerd op drie nieuwsartikelen. Het eerste artikel betreft het op 15 september 2016 op de website van de NRC verschenen artikel met als titel ‘Veteraan veroordeeld voor stelen pantservoertuig’. Het tweede artikel betreft hetzelfde incident en is verschenen op 15 september 2016 op de website van de Stentor met als titel ‘Oorlogsveteraan hoeft niet de cel in voor stelen pantservoertuig’. Het derde artikel betreft het op 12 februari 2017 op de website van Birmingham Mail

verschenen artikel met als titel 'Jailed rail thug with PTSD was 'ticking timebomb' after leaving the Army'.

Binnen het materiaal is gebruik gemaakt van symptomen uit de PTSS-vragenlijst van Foa, Riggs, Dancu en Rothbaum (1993) om de gevolgen van PTSS te omschrijven zoals het herbeleven van de gebeurtenis, nachtmerries, het vermijden van situaties, een verhoogde prikkelbaarheid, angst, depressies en pleinvrees.

De nieuwsteksten zijn door een aantal personen gelezen voordat het onderzoek werd uitgevoerd. Op basis hiervan is een aantal aanpassingen uitgevoerd op het materiaal. In eerste instantie werd er gebruik gemaakt van een aantal quotes die inzicht gaven in de gedachte van het personage in het verhaal (bijvoorbeeld: ‘ ‘*Die jongen achtervolgt me al wekenlang*’, *denkt Mark wanneer hij op de markt een jongen met een bekend gezicht tegen het lijf loopt. ‘Laat me met rust!’*, *roept hij.* ’’). Deze quotes waren, logischerwijs, allemaal geschreven in de tegenwoordige tijd. Door de hoeveelheid quotes die in het materiaal (in zowel het tegenwoordig als verleden tijd geschreven nieuwsbericht) voorkwamen, werd het verschil tussen de tegenwoordige en de verleden tijd kleiner. Om deze reden was het aantal quotes in beide versies verminderd om het verschil tussen de twee versies te vergroten.

Proefpersonen

In totaal hebben 141 proefpersonen deelgenomen aan het online experiment. Hiervan hebben 90 proefpersonen de vragenlijst volledig ingevuld. Van deze 90 proefpersonen was er één iemand onder de 18 jaar oud, deze respondent is verwijderd uit het onderzoek.

De groep proefpersonen bestond voor 60% (53) uit vrouwen ($M = 1.40$, $SD = 0.49$). De leeftijd van de proefpersonen lag tussen de 19 en 69 jaar oud ($M = 33.52$, $SD = 14.47$). Het meest voorkomende opleidingsniveau van de proefpersonen was hbo

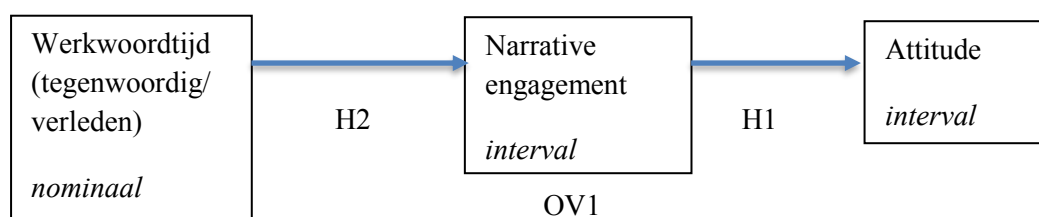
(43%), de overige opleidingsniveaus van de proefpersonen waren: vmbo (3%), havo (3%), vwo (2%), mbo (2%), hbo (43%), wo-bachelor (10%), wo-master (35%) en overig (Phd, 1%) ($M = 6.04$, $SD = 1.22$). Alle proefpersonen hadden de Nederlandse taal als moedertaal. Uit een χ^2 -toets bleek dat het percentage man en vrouw ($\chi^2 (1) = 1.67$, $p = .279$) en proefpersonen per opleidingsniveau ($\chi^2 (6) = 9.17$, $p = .164$) gelijk waren verdeeld over de verschillende condities. Uit een eenweg variantie-analyse tussen leeftijd en de versie bleek tevens dat proefpersonen per leeftijd gelijk waren verdeeld over de verschillende condities ($F (31, 89) = 1.15$, $p = .322$).

Onderzoeksontwerp

Het onderzoek bevatte een experiment met als onafhankelijke variabele werkwoordtijd (tegenwoordige en verleden tijd). Dit resulteerde in twee verschillende condities, namelijk: een verhalend nieuwsbericht geschreven in de tegenwoordige tijd en een verhalend nieuwsbericht geschreven in de verleden tijd. Er was geen controleconditie. Hierbij kreeg de proefpersoon slechts een van de twee condities te zien.

Onderzoeksmodel

De variabelen, hypotheses en de onderzoeksvraag binnen het onderzoek zijn schematisch weergegeven in het onderstaande onderzoeksmodel. Hierbij werd verwacht dat er een effect is van werkwoordtijd op de ervaren narrative engagement (H2). Ook werd verwacht dat narrative engagement een effect heeft op de attitude van de lezer (H1). Indien Hypothese 1 en 2 werden bevestigd werd onderzocht in welke mate narrative engagement de relatie tussen werkwoordtijd en attitude medieert (OV1).

Instrumentatie

Attitude ten opzichte van militairen met PTSS

De attitude ten opzichte van militairen met PTSS is gemeten door middel van een aantal items van de door Madianos, Economou, Peppou, Kallergis, Rogakou, en Alevizopoulos (2012) ontwikkelde schaal. Deze schaal meet de attitude ten opzichte van personen met een psychische aandoening. Proefpersonen gaven op een zevenpunts Likertschaal (die liep van 1, helemaal niet mee eens, tot 7, helemaal mee eens) aan in hoeverre ze het eens of oneens waren met de items. Een aantal van deze items was: 'Personen met psychische aandoeningen zijn mislukkelingen', 'Personen met een psychische aandoening zijn gevaarlijk' en 'Personen met een psychische aandoening moeten niet opgeven'. De volledige schaal van twaalf items is te vinden in Bijlage 2. Waar op de items *'Wanneer iemand te kampen heeft met een psychische aandoening, zal hij of zij daar de rest van zijn of haar leven onder lijden'*, *'Personen met psychische aandoeningen zijn mislukkelingen'*, *'Ondanks de moeite die ze erin stoppen worden personen met psychische aandoeningen nooit zoals anderen'*, *'Personen met psychische aandoeningen zijn niet zoals andere personen'*, *'Personen met een psychische aandoening zijn gevaarlijk'*, *'Psychische aandoeningen worden veroorzaakt door pech'*, *'Het is beter voor een persoon met psychische aandoeningen om anderen te vermijden'* en *'Personen met een psychische aandoening worden anders behandeld dan anderen'* hoog gescoord werd, betekende dit dat de proefpersoon een negatieve attitude had ten opzichte van personen met een psychische aandoening.

Factoranalyse attitudeschaal:

Na het uitvoeren van een principale componentenanalyse met Oblimin-rotatie werden een aantal dubbel-ladende items, die een coëfficiënt hadden van .40 of hoger op

meerdere dimensies, gevonden. Deze items waren: *'personen met een psychische aandoening kunnen tegenwoordig herstellen'*, *'ondanks de moeite die ze erin stoppen worden personen met een psychische aandoening nooit zoals anderen'*, *'personen met psychische aandoeningen kunnen omgaan met moeilijke momenten van het leven'* en *'personen met een psychische aandoening worden anders behandeld dan anderen'*. Deze items zijn vervolgens uit de factoranalyse verwijderd. Na het verwijderen van de dubbel-ladende items liet een principale componentenanalyse met Oblimin-rotatie een oplossing zien in drie factoren die 54,20% van de variantie verklaart. De dimensies zijn te vinden in Bijlage 4. De schalen waren niet betrouwbaar (component 1: $\alpha = .55$, component 2: $\alpha = -.22$ en component 3: $\alpha = .51$). Om deze reden zijn alle items van de attitudeschaal individueel geanalyseerd.

Narrative engagement

Voor elk van de vier dimensies van de narrative engagement schaal zijn verschillende items gebruikt. De volledige schaal met vierentwintig items om narrative engagement te meten is te vinden in Bijlage 3.

Emotional engagement

Emotional engagement is gemeten door middel van de door de De Graaf et al. (2012) ontwikkelde schaal. Proefpersonen gaven, op een zevenpunts Likertschaal (die liep van 1, helemaal niet mee eens, tot 7, helemaal mee eens), voor tien items aan in hoeverre ze het eens of oneens waren met het item. Voorbeelden van de items waren: 'Het nieuwsbericht heeft me geraakt' en 'Tijdens het voelde ik empathie voor het personage in het nieuwsbericht'.

Narrative presence

Narrative presence is gemeten door middel van de door de De Graaf et al. (2012) ontwikkelde schaal. Proefpersonen gaven, op een zevenpunts Likertschaal (die liep van 1, helemaal niet mee eens, tot 7, helemaal mee eens), voor zeven items aan in hoeverre ze het eens of oneens waren met het item. Voorbeelden van de items waren: ‘Tijdens het lezen had ik een levendig beeld van de gebeurtenissen in het nieuwsbericht’ en ‘Tijdens het lezen van het nieuwsbericht zag ik voor me wat er in het bericht werd omschreven’.

Attentional focus

Attentional focus is gemeten door middel van de door de De Graaf et al. (2012) ontwikkelde schaal. Proefpersonen gaven, op een zevenpunts Likertschaal (die liep van 1, helemaal niet mee eens, tot 7, helemaal mee eens), voor vier items aan in hoeverre ze het eens of oneens waren met het item. Voorbeelden van de items waren: ‘Tijdens het lezen was ik volledig geconcentreerd op het nieuwsbericht’ en ‘Tijdens het lezen was gingen mijn gedachten alleen over het nieuwsbericht’.

Narrative understanding

Narrative understanding is gemeten door middel van de door Busselle en Bilandzic (2009) ontwikkelde schaal. Voor de drie items gaven de proefpersonen, op een zevenpunts Likertschaal (die liep van 1, helemaal niet mee eens, tot 7, helemaal mee eens), aan in hoeverre ze het eens of oneens waren met het item. De drie items waren: ‘Op sommige momenten vond ik het lastig om te begrijpen wat er gebeurde in het verhaal’, ‘Ik begrijp de personages in het verhaal niet helemaal’ en ‘Ik vond het lastig om de rode draad van het verhaal te volgen’.

Factoranalyse narrative engagement schaal:

Na het uitvoeren van een principale componentenanalyse met Oblimin-rotatie werden een aantal dubbel-ladende items, die een coëfficiënt hadden van .40 of hoger op meerdere dimensies, gevonden. Deze items waren: *‘Tijdens het lezen van het nieuwsbericht leek het alsof ik in mijn gedachte bij de gebeurtenissen aanwezig was’* en *‘Tijdens het lezen van het nieuwsbericht leek het alsof ik aanwezig was bij de plekken in het bericht’*. Deze items zijn vervolgens uit de factoranalyse verwijderd. Na het verwijderen van de dubbel-ladende items liet een principale componentenanalyse met Oblimin-rotatie een oplossing in zes factoren zien die 72,30% van de variantie verklaart. De dimensies zijn te vinden in Bijlage 5. De schaal voor Emotional Engagement is opgesplitst in drie verschillende factoren. De factoren waren Emotional Engagement – Oproepen van emoties, Emotional Engagement – Aanwezigheid bij personage, Emotional Engagement – Empathie/sympathie, Narrative Presence, Attentional Focus en Narrative Understanding en de schalen waren goed tot zeer goed (Emotional Engagement – Oproepen van emoties: $\alpha = .83$, Emotional Engagement – aanwezigheid bij personage: $\alpha = .82$, Emotional Engagement – empathie/sympathie: $\alpha = .83$, Narrative Presence: $\alpha = .82$, Attentional Focus: $\alpha = .82$ en Narrative Understanding: $\alpha = .96$). Het item *‘ik begrijp het personage in het verhaal niet helemaal’* laadde als enige item op een afzonderlijke dimensie en is niet meegenomen met de analyses omdat er zonder deze dimensie al een groot deel van variantie werd verklaard en dit individuele item tevens geen dimensie van narrative engagement was.

Procedure

Proefpersonen zijn online, door middel van een *convenience sample*, geworven via social media (Facebook). De vragenlijst was online afgenomen door gebruik te maken van het online survey programma Qualtrics. Proefpersonen konden de vragenlijst

invullen waar ze dit wilden, er was geen controle tijdens het invullen. De deelname duurde ongeveer acht tot tien minuten. Vragenlijsten waren individueel beantwoord. De proefpersonen waren door middel van een instructietekst in het begin van de vragenlijst geïnformeerd dat het onderzoek werd uitgevoerd voor een masterscriptie. Meer informatie over het doel van het onderzoek werd niet verschaft om ervoor te zorgen dat proefpersonen niet doorhadden wat er binnen het onderzoek werd gemanipuleerd. Ook werden de proefpersonen geïnformeerd over wat ze moesten doen en werd vermeld dat de resultaten volledig anoniem werden verwerkt. Daarbij werd aangegeven dat het mogelijk is om contact op te nemen met de onderzoeker voor eventuele vragen of opmerkingen. De proefpersonen kregen na de introductietekst een nieuwsbericht te lezen. Na het lezen van het nieuwsbericht moesten proefpersonen vragen beantwoorden over de attitude ten opzichte van personen met een psychische aandoening. Hierna werden de proefpersonen vragen gesteld over de ervaren narrative engagement. Ten slotte moesten proefpersonen een aantal vragen beantwoorden over hun geslacht, leeftijd en opleidingsniveau. Aan het einde van de vragenlijst werden de deelnemers bedankt voor hun bijdrage aan het onderzoek en werden ze nogmaals gewezen op de mogelijkheid om contact op te nemen met de onderzoeker. Proefpersonen kregen geen vergoeding voor de deelname aan het onderzoek.

Statistische toetsing

Binnen het onderzoek zijn drie verschillende statistische toetsen uitgevoerd: MANOVA, correlatieanalyse en regressieanalyse. De MANOVA statistische toets is gebruikt om het effect van de onafhankelijke variabele (werkwoordtijd) op de mate van narrative engagement te meten. Correlatieanalyses zijn uitgevoerd om het verband tussen narrative engagement en de waargenomen attitude te onderzoeken. Regressieanalyses zijn gebruikt om het mediatie-effect van narrative engagement te

meten op de relatie tussen de werkwoordtijd en de waargenomen attitude. Wanneer H1 en H2 niet significant waren was een mediatie-effect uitgesloten. Er werd daarom alleen een mediatie analyse uitgevoerd voor OV1 wanneer H1, H2 werden aangenomen.

Om te bepalen of de proefpersonen gelijk waren verdeeld over de verschillende condities is er een χ^2 -toets en een eenweg variantie-analyse uitgevoerd.

Resultaten

Hypothese 1 is getest door middel van correlatieanalyses. In Tabel 2 staan de gemiddelde scores van de attitude ten opzichte van personen met een psychische aandoening per dimensie. In Tabel 3 staan de correlaties tussen dimensies van narrative engagement en de individuele attitude-items.

Tabel 2. De gemiddeldes en standaardafwijking van de attitude ten opzichte van personen met een psychische aandoening (1 = helemaal niet mee eens, 7 = helemaal wel mee eens) ($N = 89$)

Attitude-item	M	SD
Attitude 1: Wanneer iemand te kampen heeft met een psychische aandoening, zal hij of zij daar de rest van zijn of haar leven onder lijden*	3.96	1.68
Attitude 2: Personen met psychische aandoeningen zijn mislukkelingen*	1.46	.76
Attitude 3: Ondanks de moeite die ze er in stoppen worden personen met psychische aandoeningen nooit zoals anderen*	2.91	1.41
Attitude 4: Personen met psychische aandoeningen zijn niet zoals andere personen*	3.09	1.63
Attitude 5: Personen met een psychische aandoening zijn gevaarlijk*	3.37	1.38
Attitude 6: Psychische aandoeningen worden veroorzaakt door pech*	3.43	1.62
Attitude 7: Personen met een psychische aandoening verschillen niet van anderen	4.01	1.51
Attitude 8: Personen met psychische aandoeningen kunnen omgaan met moeilijke momenten van het leven	3.73	1.33
Attitude 9: Personen met een psychische aandoening kunnen tegenwoordig herstellen	5.16	1.18
Attitude 10: Personen met een psychische aandoening moeten niet opgeven	5.96	1.03
Attitude 11: Het is beter voor een persoon met psychische aandoeningen om andere te vermijden*	1.96	.96
Attitude 12: Personen met een psychische aandoening worden anders behandeld dan anderen*	4.73	1.28

**Een hogere score op attitude items 1,2,3,4,5,6,11 en 12 resulteert in een negatievere attitude ten opzichte van personen met een psychische aandoening*

Tabel 3. Correlaties (r) tussen dimensies van Narrative Engagement en Attitude-items

		Attitu de1	Attitu de2	Attitu de3	Attitu de4	Attitu de5	Attitu de6	Attitu de7	Attitu de8	Attitu de9	Attitu de10	Attitu de11	Attitu de12
Empathie/Sympathie	r	-.03	-.06	-.23*	-.10	-.17	-.13	.34**	.16	.11	.01	-.01	.07
	p	.80	.55	.03	.36	.10	.23	.00	.134	.31	.94	.93	.51
Aanwezigheid bij personage	r	.00	.03	.01	-.01	.04	-.01	.05	.06	.04	.05	.10	.06
	p	.99	.75	.90	.96	.69	.92	.68	.57	.75	.62	.37	.57
Oproepen van emoties	r	.12	-.07	.04	-.04	-.06	-.18	.22*	.05	.05	.10	.09	.16
	p	.28	.54	.74	.73	.58	.09	.04	.66	.64	.34	.39	.14
Narrative Presence	r	.06	.14	.09	.05	.04	-.15	.16	-.03	-.05	-.08	.05	.00
	p	.59	.18	.38	.68	.73	.16	.14	.82	.62	.44	.65	1.00
Attentional Focus	r	.12	.02	.19	-.01	.07	.05	.05	.03	-.05	.02	.09	-.08
	p	.28	.86	.08	.92	.49	.62	.68	.78	.67	.88	.38	.47
Narrative Understanding	r	.06	-.26*	-.09	.02	.04	-.04	.10	.13	.14	-.02	-.24*	.03
	p	.60	.02	.43	.89	.73	.74	.35	.22	.20	.85	.03	.77

* $p < .050$, ** $p < .010$

Uit een correlatie voor Emotional Engagement – Empathie/Sympathie ten opzichte van de individuele items van attitude bleek er een significant, negatief verband te bestaan voor het item ‘Ondanks de moeite die ze erin stoppen worden personen met een psychische aandoening nooit zoals anderen’ ($r(89) = -.23$ $p = .028$) en een significant, positief verband voor het item ‘Personen met een psychische aandoening verschillen niet van anderen’ ($r(89) = .34$ $p = .001$). Naarmate proefpersonen een hogere mate van empathie en sympathie voor het personage in het verhaal ervoeren, bleken zij in mindere mate te vinden dat personen met een psychische aandoening, ondanks de moeite die ze erin stoppen, nooit zullen worden zoals personen zonder een psychische aandoeningen. Ook vonden ze dat personen met een psychische aandoening

minder verschilden van personen zonder een psychische aandoening. Voor de overige items van attitude bleek geen significant verband (alle p 's $> .104$), zie Tabel 3.

Uit een correlatie voor Emotional Engagement – Aanwezigheid bij het personage ten opzichte van de individuele items van attitude bleek er geen significant verband te bestaan (alle p 's $> .367$), zie Tabel 3.

Uit een correlatie voor Emotional Engagement – Oproepen van emoties ten opzichte van de individuele items van attitude bleek er een significant, positief verband te bestaan voor het item '*Personen met een psychische aandoening verschillen niet van anderen*' ($r(89) = .34$ $p = .001$). Naarmate proefpersonen meer emoties ervoeren tijdens het lezen van het verhaal bleken zij personen met een psychische aandoening minder te vinden verschillen van personen zonder een psychische aandoening. Voor de overige items van attitude bleek geen significant verband (alle p 's $> .086$), zie Tabel 3.

Uit een correlatie voor Narrative Presence en Attentional Focus ten opzichte van de individuele items van attitude bleek er geen significant verband te bestaan (alle p 's $> .076$), zie Tabel 3.

Uit een correlatie voor Narrative Understanding ten opzichte van de individuele items van attitude bleek er een significant, negatief verband te bestaan voor het item '*Personen met psychische aandoeningen zijn mislukkelingen*' ($r(89) = -.26$ $p = .016$) en voor het item '*Het is beter voor een persoon met psychische aandoeningen om anderen te vermijden*' ($r(89) = -.24$ $p = .025$). Naarmate proefpersonen het verhaal beter begrepen, bleken zij personen met een psychische aandoening minder als mislukkingen te beschouwen en vonden zij het minder nodig voor personen met een psychische aandoeningen om anderen te vermijden. Voor de overige items van attitude

bleek geen significant verband (alle p 's > .200), zie Tabel 3. Op basis van deze resultaten kan Hypothese 1 gedeeltelijk worden aangenomen.

Hypothese 2 is getest door middel van een MANOVA. In Tabel 4 staan de gemiddeldes en standaardafwijking van de mate van narrative engagement als functie van werkwoordtijd.

Tabel 4. De gemiddeldes en standaardafwijking (tussen haakjes) van de mate van Narrative Engagement als functie van werkwoordtijd (1 = helemaal niet, 7 = helemaal wel)

	Tegenwoordige tijd (n = 47)	Verleden Tijd (n = 42)
Emotional engagement – Empathie/Sympathie	4.98 (1.27)	5.10 (1.09)
Emotional engagement – Aanwezigheid bij personage	2.88 (1.35)	2.98 (1.27)
Emotional engagement – Oproepen van emoties	4.60 (1.03)	4.55 (1.17)
Narrative Presence	4.75 (1.04)	4.70 (1.21)
Attentional focus	4.97 (1.27)	4.87 (1.09)
Narrative understanding	5.61 (1.39)	5.76 (1.04)

Uit een eenweg multivariate variantieanalyse van Werkwoordtijd op Narrative Engagement bleek geen significant multivariaat effect van Werkwoordtijd op Narrative Engagement ($F(6, 82) < 1$). Op basis van deze resultaten wordt Hypothese 2 verworpen.

Zoals in de methode aangegeven is er geen mediatie effect mogelijk wanneer er geen significante resultaten werden aangetoond bij H1 en H2. Er is om deze reden geen mediatieanalyse uitgevoerd om OV1 te onderzoeken: In welke mate medieert narrative

engagement de relatie tussen het gebruik van werkwoordtijd in verhalen en de attitude ten opzichte van personen met een psychische aandoening?

Conclusie

Het hoofddoel van dit onderzoek was om te bepalen of en in welke mate werkwoordtijd binnen verhalende nieuwsberichten een rol speelt bij de betrokkenheid bij het lezen van verhalen in nieuwsberichten en wat het effect hiervan is op de attitude van lezers.

De resultaten van het onderzoek tonen aan dat narrative engagement bij enkele items van attitude een positief effect heeft. Zo zorgt een hogere mate van sympathie en empathie voor het personage in een verhaal, het ervaren van meer emoties tijdens het lezen van een verhalend nieuwsbericht en een betere begrijpelijkheid van het verhaal voor een positievere attitude ten opzichte van personen met een psychische aandoening. Toch kan op basis van de resultaten niet uitsluitend worden aangetoond dat narrative engagement een belangrijke rol speelt in de vorming van de attitude van de lezer doordat niet alle dimensies van narrative engagement hetzelfde effect tonen op de attitude van de lezer. Hypothese één wordt dus gedeeltelijk aangenomen. Ook is voorspeld dat het gebruik van een tegenwoordige tijd in verhalende nieuwsberichten zorgt voor een hogere mate van narrative engagement in vergelijking met het gebruik van een verleden tijd. Deze hypothese wordt op basis van de resultaten verworpen. Uit de resultaten van het onderzoek kan worden geconcludeerd dat narrative engagement in dit geval geen mediërend effect heeft op de relatie tussen de gebruikte werkwoordtijd en de attitude ten opzichte van personen met een psychische aandoening. Dit kon worden geconcludeerd omdat er geen significante effecten werden gevonden van de werkwoordtijd op de mate van ervaren narrative engagement (H1). Hierdoor kon het onderzochte effect van de werkwoordtijd op de attitude ten opzichte personen met een psychische aandoening tevens niet gemedieerd worden door de narrative engagement.

Discussie

Werkwoordtijd

Op basis van eerder onderzoek werd verwacht dat het gebruik van een tegenwoordige tijd in nieuwsberichten kan zorgen voor een hogere mate van narrative engagement (bijvoorbeeld Carrera et al., 2014 en Macrae, 2016). Echter, op basis van de resultaten van het huidige onderzoek kan deze verwachting niet worden bevestigd.

Een vergelijking van het huidige onderzoek met de onderzoeken van Macrae (2016) en Carrera et al. (2014) toont aan dat het genre van het huidige onderzoek duidelijk verschilt van eerdere onderzoeken naar de werkwoordtijd. In het onderzoek van Macrae (2016) kregen proefpersonen een fictief verhaal te lezen over een personage dat door een landschap loopt. In het onderzoek van Carrera et al. (2014) kregen proefpersonen een aantal korte fictieve verhalen over alledaagse gebeurtenissen te lezen en werden de proefpersonen gevraagd een korte tekst te schrijven over '*Binge Drinking*'. In het huidige onderzoek lazen proefpersonen een ogenschijnlijk waargebeurd verhalend nieuwsbericht over een militair met PTSS. Nieuwsberichten zijn gebaseerd op waargebeurde verhalen terwijl fictieve verhalen niet werkelijk hebben plaatsgevonden. Het lijkt er dus op dat het effect van werkwoordtijd op de narrative engagement en de attitude ten opzichte van personen met een psychische aandoening mogelijk genre-afhankelijk is.

Een aspect dat opvalt wanneer de genres vergeleken worden is het gebruik van een verhalende vorm van communicatie. Ondanks dat nieuwsberichten steeds vaker in een narratieve vorm worden geschreven (Hartsock, 2007; Ytreberg, 2001), blijkt uit eerder onderzoek dat personen een nieuwsbericht geschreven als een verhaal (nog) geen representatief voorbeeld vinden van een nieuwsbericht zoals deze normaal in het

nieuws kan voorkomen (Van Krieken et al., 2015). Fictieve verhalen, daarentegen, bestaan al eeuwenlang (Nguyen, Murillo, Killeen & Jones, 2012) en worden zelfs gezien als een belangrijk onderdeel van de ontwikkeling van de mensheid (Flanagan, 1992). Een fictief verhaal kan hierdoor als natuurlijk worden beschouwd. Het is mogelijk dat een nieuwsbericht geschreven in een verhalende vorm nog niet vaak genoeg voorkomt om als natuurlijk te worden beschouwd. Hierdoor kunnen proefpersonen het verhalende nieuwsbericht als ongeloofwaardig hebben ervaren wat ervoor kan hebben gezorgd dat proefpersonen niet gevoelig waren voor de manipulatie van de werkwoordtijd.

Uit onderzoek van Busselle en Bilandzic (2008) blijkt dat wanneer een bericht als ongeloofwaardig wordt ervaren dit de narrative engagement kan verstoren. Dit vermindert vervolgens het overtuigende effect van verhalen (Busselle & Bilandzic, 2008). Dit kan verklaren waarom er geen (verschillende) effecten zijn gevonden tussen de gebruikte werkwoordtijd op de mate van narrative engagement en vervolgens de attitude ten opzichte van personen met een psychische aandoening. Dit suggereert dat de werkwoordtijd in verhalen alleen een rol speelt op de narrative engagement en de attitude wanneer een bericht als geloofwaardig wordt beschouwd.

Omdat de geloofwaardigheid van het bericht een belangrijke voorwaarde lijkt te zijn voor het effect van werkwoordtijd is het van belang om dit in vervolgonderzoek verder te onderzoeken. Door een experiment uit te voeren waarbij er controle is over het genre van het verhaal (een fictief verhaal en een nieuwsbericht) en de werkwoordtijd (tegenwoordig en verleden tijd) waarin de geloofwaardigheid van het bericht en de attitude van de proefpersonen ten opzichte van de gebeurtenis of het personage in het verhaal wordt gemeten, kan worden bepaald of het genre inderdaad een rol speelt in het effect van werkwoordtijd op de narrative engagement en de attitude van de lezer.

Narrative Engagement

Literatuur omtrent narrative engagement stelt dat de betrokkenheid die wordt ervaren tijdens het lezen van een verhaal kan zorgen voor een verandering in attitudes en gedragsintenties van de lezer (Oliver et al., 2012, Shen et al, 2014; Murphy et al., 2013). Op basis van het huidige onderzoek kan geconcludeerd worden dat de mate van narrative engagement inderdaad een rol kan spelen in de ervaren attitude tegenover personen met een psychische aandoening. Dit bevestigt onder andere resultaten van onderzoek van Busselle en Bilandzic (2009), Slater en Rouner (2002), Green en Brock, (2002) en Slater, Rouner en Long (2006). Echter, de resultaten van het huidige onderzoek waren niet eenduidig over dit effect. Slechts voor de dimensies emotional engagement (Empathie/sympathie en het Oproepen van emoties) en narrative understanding van narrative engagement werden voor enkele items van attitude significante effecten gevonden. Voor het overgrote overige deel van de items om de attitude te meten werd geen effect gevonden van narrative engagement. Het effect van narrative engagement treedt dus niet op voor alle dimensies van narrative engagement en vindt mogelijk alleen plaats wanneer er aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan.

Een vergelijking tussen het huidige onderzoek en een onderzoek van Oliver et al. (2012) over het effect van verhalende nieuwsberichten op empathie voor een gestigmatiseerde groep personen toont een mogelijke voorwaarde waar aan voldaan moet worden om de effecten van narrative engagement (volledig) plaats te laten vinden. In het onderzoek van Oliver et al. (2012) lezen proefpersonen een verhaal van een persoon die wel (of geen) gezondheidszorg had. In het huidige onderzoek lezen proefpersonen een verhalend nieuwsbericht over een situatie van een persoon met een psychische aandoening. Ondanks dat bijna de helft van de Nederlanders in zijn of haar leven te maken krijgt met een psychische aandoening (Brouwer, 2015), is het

onderwerp mogelijk minder relevant voor lezers in vergelijking met materiaal uit het onderzoek van Oliver et al. (2012). In vergelijking: ongeveer 90% van de Amerikaanse bevolking heeft een vorm van gezondheidszorg (Division of Health Interview Statistics, 2015) waardoor dit onderwerp als relevanter beschouwd kan worden voor proefpersonen uit het onderzoek van Oliver et al. (2012) dan het onderwerp van het nieuwsbericht voor de proefpersonen in het huidige onderzoek. Daarnaast kan het zo zijn dat de proefpersonen van het huidige onderzoek het nieuwsbericht als minder relevant hebben ervaren omdat zij mogelijk geen militair waren of zijn en dus de gebeurtenissen die het personage in het verhaal heeft meegemaakt tijdens zijn uitzending en in het verhaal moeilijker hebben kunnen inbeelden of voorstellen. De relevantie van het verhaal voor de lezer zou een belangrijke rol kunnen spelen bij het bepalen van de narrative engagement en het effect hiervan op de attitude. Dit wordt ondersteund door onderzoek van Petty en Cacioppo (1986) waarin wordt gesteld dat wanneer een tekst relevant is voor de lezer, lezers gemotiveerd zijn om een tekst te verwerken waardoor de inhoud van een tekst grondig overwogen en verwerkt wordt. Daarnaast hebben Tal-Or en Cohen (2010) aangetoond dat de relevantie voor de lezer gerelateerd is aan de ervaren mate van transportatie en identificatie. Wanneer een tekst relevanter is voor de lezer, ervaren zij een hogere mate van transportatie en identificatie (Tal-Or & Cohen, 2010). Of de relevantie van een verhaal ook een effect heeft op de effecten van de andere dimensies van narrative engagement en of dit de attitude van de lezer beïnvloedt moet nog worden onderzocht.

Aangezien er voor enkele dimensies van narrative engagement wel effecten werden gevonden op de attitude van de lezer is het waarschijnlijk dat het niet vinden van significante effecten voor de andere dimensies niet alleen te maken heeft met de relevantie van het verhaal. Een aanvullende verklaring zou kunnen zijn dat de attitude

van personen per onderwerp over personen met een psychische aandoening kan verschillen. Zo blijkt uit dit onderzoek dat de onderwerpen in de attitudeschaal van Madianos et al. (2012) per item van elkaar verschillen (bijvoorbeeld de gelijkenis van een persoon met een psychische aandoening met personen zonder een psychische aandoening of de noodzaak om als persoon met een psychische aandoening anderen te vermijden). Dit kan de gevonden effecten van de verschillende dimensies van narrative engagement op de attitude-items verklaren. Het is van belang om hier vervolgonderzoek naar uit te voeren.

Een andere voorwaarde waar mogelijk aan voldaan moet worden is de lengte van het nieuwsbericht. Mogelijk was het verhaal te kort om narrative engagement volledig plaats te laten vinden. Zo werd er in het huidige onderzoek bijvoorbeeld gemiddeld lager gescoord op de dimensie emotional engagement (aanwezigheid bij het personage) dan op de andere dimensies van narrative engagement. Hoe lang een verhaal minimaal dient te zijn om narrative engagement plaats te laten vinden is tot dusver nog niet bekend en dient nader te worden onderzocht (Hinyard & Kreuter, 2007).

Het is van belang om deze aspecten verder te onderzoeken in vervolgonderzoek omdat deze mogelijk een belangrijke rol spelen in de mate van narrative engagement en de attitude van de lezer. Dit kan gedaan worden aan de hand van een experiment waarin tekstlengte wordt gemanipuleerd en de relevantie als mediërende variabelen wordt getest. Door verhalen van verschillende lengtes met elkaar te vergelijken en hierbij na te gaan hoe relevant het onderwerp in de tekst voor de proefpersonen is kan bepaald worden of deze variabelen een effect hebben op de ervaren mate van narrative engagement en de attitude van de lezer ten opzichte van het onderwerp of personage in het verhaal. Daarnaast is het van belang om te onderzoeken of de effecten van de dimensies van narrative engagement daadwerkelijk plaatsvinden voor elke soort

attitude. Dit kan in dit onderzoek gedaan worden door de attitudeschaal van Madianos et al. (2012) nogmaals te gebruiken waarbij er wordt getest op het verband tussen de dimensies van narrative engagement en de attitude-items van de schaal.

Attitudeschaal

Binnen het huidige onderzoek was het niet mogelijk om van de items binnen de attitudeschaal, ontwikkeld door Madianos et al. (2012), een of enkele betrouwbare dimensie(s) te vinden. Op basis van de factoranalyse bleek dat de individuele items geen verband met elkaar hadden en was het noodzakelijk om alle analyses per item van attitude uit te voeren. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat items binnen de schaal te veel op elkaar lijken (bijvoorbeeld de items: 'Personen met psychische aandoeningen zijn niet zoals andere personen' en 'Personen met een psychische aandoening verschillen niet van anderen') waardoor er overlap ontstond en dat de items vaag waren. Dit heeft mogelijk voor verwarring gezorgd tijdens het beantwoorden van de vragenlijst. Ook kan het zo zijn dat de items op de schaal niet goed werden gelezen of dat de schaal niet goed werd begrepen door de proefpersonen binnen het onderzoek waardoor de proefpersonen de items niet juist hebben geïnterpreteerd. Vervolgonderzoek dient er rekening mee te houden dat de schaal mogelijk niet te gebruiken is voor bepaalde (segmenten van) doelgroepen.

Narrative Engagement schaal

Om de narrative engagement te meten is er gebruik gemaakt van de door Busselle en Bilandzic (2009) en De Graaf et al. (2012) ontwikkelde schalen. Net als in een onderzoek van Van Krieken et al. (2015) blijkt uit het huidige onderzoek dat de schaal voor emotional engagement niet uni-dimensioneel is. Een factoranalyse toonde aan dat de schaal voor emotional engagement in drie verschillende dimensies uiteenviel. Deze dimensies waren: het oproepen van emoties, het aanwezig zijn bij personage in het

bericht en de ervaren empathie en sympathie. Een mogelijk verklaring voor het vinden van deze drie verschillende dimensies zijn de gevoelens die worden opgeroepen tijdens het lezen van een verhaal. Onderzoek suggereert dat er bij het lezen van verhalen zowel positieve als negatieve emoties opgeroepen kunnen worden (Oliver, Hartmann & Woolley, 2012), waardoor vragen over de emotionele staat van de lezer moeilijk te bevatten zijn in één schaal omdat deze items binnen deze schaal mogelijk alleen te beantwoorden zijn als er uit wordt gegaan van één soort emotie. Het is mogelijk de emotional engagement van lezers alleen volledig te onderzoeken is wanneer er uit wordt gegaan van verschillende soorten emotional engagement die verschillende emoties dekt. Kijkend naar het bewijs dat de emotional engagement schaal niet multi-dimensioneel is, is het van belang om deze schaal niet zondermeer te gebruiken als een uni-dimensionele schaal. Vervolgonderzoek kan aantonen of er inderdaad meerdere dimensies nodig zijn om emotional engagement te meten en kan helpen dit construct verder te conceptualiseren.

Beperkingen van het onderzoek

Enkele beperkingen van het onderzoek maken het moeilijk om resultaten te generaliseren. Zo was binnen het onderzoek de verdeling man en vrouw niet representatief voor de Nederlandse bevolking. Ook week het opleidingsniveau af van het gemiddelde van de Nederlandse bevolking. Gemiddeld heeft 70 procent van de Nederlanders een laag opleidingsniveau (CBS, 2013). In het onderzoek had de grootste deel (89%) van de proefpersonen een hoog opleidingsniveau (hbo, wo-bachelor, wo-master en Phd). Dit gaat ten koste van de representativiteit van het onderzoek.

Daarnaast kan het zo zijn dat het materiaal niet aandachtig is gelezen. Er was geen controle over hoe de proefpersonen de vragenlijst hebben ingevuld waardoor de proefpersonen zelf konden bepalen wanneer en hoe ze de vragenlijst invulden. Mogelijk

waren de omstandigheden per respondent verschillend en had dit een invloed op hoe de proefpersonen de vragenlijst hebben ingevuld.

Ethische verantwoording

Wanneer er onderzoek wordt gedaan naar de persuasieve kracht van berichten is het van belang om vanuit een ethisch oogpunt te reflecteren op het onderzoek en de resultaten.

Uit de resultaten van het huidige onderzoek blijkt dat het gebruik van verhalen in nieuwsberichten een mogelijke invloed kan hebben op de attitude van de lezer. Het nieuws omschrijft gebeurtenissen om op deze manier lezers te voorzien van informatie (Perloff, 2003) en alhoewel nieuwsberichten verslag leggen over gebeurtenissen die de attitude van de lezer kunnen beïnvloeden (Wahl & Chaiklin, 1997; Boumans & Oderwald, 2009; Byrne, 2000), is het gewoonlijks niet zo dat het nieuws van persuasieve aard is. Het gebruik van verhalen in nieuwsberichten is een manier van journalisten om de afnemende interesse in het lezen van de krant tegen te gaan (Hartsock, 2007; Shim, 2014). Ook wordt gesteld dat het gebruik van verhalen in het nieuws personen kan helpen om te gaan met de beschreven gebeurtenissen in het nieuwsbericht doordat het verhaal aantoont wie of wat goed en slecht is (Berkowitz, 2010; Berkowitz, 2005; Lule, 2002; in Van Krieken & Sanders, 2016). Op basis van het huidige onderzoek kan worden geconcludeerd dat de werkwoordtijd geen persuasief effect heeft en het hierdoor ethisch verantwoord is om zowel de tegenwoordige als de verleden tijd te gebruiken in verhalende nieuwsberichten.

Aanbevelingen

Het huidige onderzoek is het eerste onderzoek waarin het verwachte effect van de werkwoordtijd in verhalende nieuwsberichten werd getest op de narrative engagement

van de lezer. Voordat dit onderzoek werd uitgevoerd werd verwacht dat de werkwoordtijd ook in nieuwsberichten een positief effect heeft op de mate van narrative engagement en hiermee een positief effect op de attitude van de lezer. Echter, dit blijkt niet het geval te zijn. Het huidige onderzoek toont niet aan dat de werkwoordtijd hier een invloed op heeft, wat niet overeenkomt met andere literatuur omtrent de werkwoordtijd. Daarnaast werd in het huidige onderzoek geen eenduidig effect gevonden van de ervaren narrative engagement op de attitude van de lezer. Het lijkt erop dat deze effecten alleen plaats vinden wanneer er aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. Dit onderzoek heeft een aantal van deze mogelijke voorwaarden geïdentificeerd en biedt hiermee belangrijke handvatten voor vervolgonderzoek.

Het is van belang om verder te onderzoeken of werkwoordtijd daadwerkelijk een rol speelt in de mate van ervaren narrative engagement en beïnvloeding die plaatsvindt tijdens het lezen van een verhalend nieuwsbericht. Het is ook van belang om te onderzoeken of deze effecten alleen plaatsvinden bij enkele genres. Daarnaast is het belangrijk om in vervolgonderzoek te onderzoeken of het effect van verhalen daadwerkelijk wordt beïnvloed door de relevantie van het verhaal. Ten slotte dienen de schalen die gebruikt zijn binnen het huidige onderzoek verder te worden onderzocht om te bepalen of ze daadwerkelijk meten wat ze zouden moeten meten.

Ten slotte levert het huidige onderzoek een praktische implicatie op. Zo kan het gebruik van verhalen in nieuwsberichten zorgen voor een positief effect van de ervaren narrative engagement op de attitude van de lezer. Om dit te bewerkstelligen is het voor de journalist van belang om een duidelijk verhalende structuur te hanteren waarin een begin, midden en eind te identificeren is en waarbij er causale verbanden bestaan tussen de gebeurtenissen in het verhaal.

Bronnen

- Berkowitz, D. (2005). Suicide Bombers as Women Warriors: Making News Through Mythical Archetypes. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 82(3), 607-622. doi:10.1177/107769900508200308
- Berkowitz, D. (2010). The ironic hero of Virginia Tech: Healing trauma through mythical narrative and collective memory. *Journalism*, 11(6), 643-659. doi:10.1177/1464884910379705
- Birminghammail. (2017, 12 februari). Jailed rail thug with PTSD was 'ticking timebomb' after leaving the Army. *Birmingham Mail*. Geraadpleegd van <http://www.birminghammail.co.uk/news/midlands-news/rail-thug-jailed-vicious-attack-12593519>
- Bogardus, E., S. (1947). Social Distance in the City. *Proceedings and Publications of the American Sociological Society*, 20, 40–46. doi: not found
- Boke, O., Aker, S., Aker, A. A., Sarisoy, G., & Sahin, A. R. (2007). Schizophrenia in Turkish newspapers. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 42(6), 457-461. doi:10.1007/s00127-007-0198-8
- Boumans J., Oderwald A. (2009). De waan van de dag. Een beschouwing over de beeldvorming van psychiatrische patiënten in televisiebeelden. *Maandblad Geestelijke Volksgezondheid*, 64, 53-65. doi: not found
- Brouwer, S. (2015, 27 november). Psychiatrische aandoeningen, stigmatisering én de invloed van media. Geraadpleegd van <http://psychiatrie-nederland.nl/nieuws/psychiatrische-aandoeningen-stigmatisering-en-de-invloed-van-media/>

- Busselle, R., & Bilandzic, H. (2008). Fictionality and perceived realism in experiencing stories: A model of narrative comprehension and engagement. *Communication Theory*, 18(2), 255-280. doi:10.1111/j.1468-2885.2008.00322.x
- Busselle, R., & Bilandzic, H. (2009). Measuring Narrative Engagement. *Media Psychology*, 12(4), 321-347. doi:10.1080/15213260903287259
- Byrne, P. (2000). Stigma of mental illness and ways of diminishing it. *Advances in Psychiatric Treatment*, 6(1), 65-72. doi:10.1192/apt.6.1.65
- Caputo, N. M., & Rouner, D. (2011). Narrative Processing of Entertainment Media and Mental Illness Stigma. *Health Communication*, 26(7), 595-604. doi:10.1080/10410236.2011.560787
- Carrera, P., Munoz, D., Caballero, A., Fernandez, I., & Albarracin D. (2014). Cómo el tiempo verbal afecta a la interpretación de las acciones: El pasado simple conduce a las personas a un nivel de representación abstracto. *Psicológica*, 35(2), 209-223. doi:not found
- Catthoor, K., De hert, M., & Peuskens, J. (2003). Stigma bij schizofrenie: een literatuuroverzicht. *Tijdschrift Voor Psychiatrie*, 45(2), 87-96. doi:not found
- CBS. (2013, 3 oktober). Onderwijsniveau bevolking gestegen. Geraadpleegd van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2013/40/onderwijsniveau-bevolking-gestegen>
- Cohen, J. (2001). Defining Identification: A Theoretical Look at the Identification of Audiences With Media Characters. *Mass Communication and Society*, 4(3), 245-264. doi:10.1207/s15327825mcs0403_01

- De Graaf, A., Beentjes, J.W.J., Hoeken, H., & Sanders, J. (2012). Identification as a Mechanism of Narrative Persuasion. *Communication Research*, 39(6), 802-823. doi:10.1177/0093650211408594
- De Graaf, A., Sanders, J., & Hoeken, J. A. L. (2016). Characteristics of narrative interventions and health effects: A review of the content, form, and context of narratives in health-related narrative persuasion research. *Review of Communication Research*, 4. doi: not found
- De Stentor. (2016, 15 september). Oorlogsveteraan hoeft niet de cel in voor stelen pantservoertuig. *De Stentor*. Geraadpleegd van <http://www.destentor.nl/regio/elburg/oorlogsveteraan-hoeft-niet-de-cel-in-voor-stelen-pantservoertuig-1.6394972>
- Division of Health Interview Statistics. (2015, juni). *National Health Interview Survey*. Geraadpleegd van ftp://ftp.cdc.gov/pub/Health_Statistics/NCHS/Dataset_Documentation/NHIS/2015/srvydesc.pdf
- Encyclo. (2017). *Werkwoordtjd*. Geraadpleegd van <http://www.encyclo.nl/begrip/Werkwoordtjd>
- Flanagan, O. (1992). *Consciousness reconsidered*. Cambridge, MA: MIT Press. doi: not found
- Foa, E. B., Riggs, D. S., Dancu, C. V., & Rothbaum, B. O. (1993). Reliability and validity of a brief instrument for assessing post-traumatic stress disorder. *Journal of Traumatic Stress*, 6(4), 459-473. doi:10.1007/bf00974317

- Graesser, A. C., Olde, B., & Klettke, B. (2002). How does the mind construct and represent stories? In M. C. Green, J. J. Strange, & T. C. Brock (Eds.), *Narrative impact: Social and cognitive foundations* (229–262). Mahwah, NJ: Erlbaum.
doi:not found
- Green, M. C., & Brock, T. C. (2000). The role of transportation in the persuasiveness of public narratives. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79(5), 701-721. doi:10.1037//0022-3514.79.5.701
- Green, M. C., & Brock, T. C. (2002). In the mind's eye: Transportation-imagery model of narrative persuasion. In M. C. Green, J. J. Strange, & T. C. Brock (Eds.), *Narrative impact: Social and cognitive foundations* (pp. 315–341). Mahwah, NJ: Erlbaum. doi:not found
- Green, M. C., Brock, T. C., & Kaufman, G. F. (2004). Understanding media enjoyment: The role of transportation into narrative worlds. *Communication Theory*, 14(4), 311–327. doi: 10.1111/j.1468-2885.2004.tb00317.x
- Hartsock, J. C. (2007). “It was a dark and stormy night”: Newspaper reporters rediscover the art of narrative literary journalism and their own epistemological heritage. *Prose Studies*, 29, 257-284. doi:10.1080/01440350701432853
- Harvey, J. (2006). Fiction in the present tense. *Textual Practice*, 20(1), 71-98.
doi:10.1080/09502360600559795
- Hinyard, L. J., & Kreuter, M. W. (2007). Using Narrative Communication as a Tool for Health Behavior Change: A Conceptual, Theoretical, and Empirical Overview. *Health Education & Behavior*, 34(5), 777-792.
doi:10.1177/1090198106291963

- Hustinx, L.G.M.M., & Smits, A. (2006). Meegevoerd in de narratieve wereld: de invloed van het verhaalperspectief op de aandacht, emoties en overtuigingen van de lezer. In B. Hendriks, H. Hoeken & P.J. Schellens (Eds.), *Studies in Taalbeheersing 2* (pp. 132-143). Assen: Van Gorcum. doi:not found
- Klin, A., & Lemish, D. (2008). Mental Disorders Stigma in the Media: Review of Studies on Production, Content, and Influences. *Journal of Health Communication, 13*(5), 434-449. doi:10.1080/10810730802198813
- Knobloch., S., Patzig., G., Mend., A., M., & Hastall., M. (2004). Effects of discourse structure in narratives on suspense, curiosity, and enjoyment while reading news and novels. *Communication Research, 31*(3), 259-287. doi:10.1177/0093650203261517
- Leeuwen, L. V., Putte, B. V., Renes, R. J., & Leeuwis, C. (2016). Do Narrative Engagement and Recipients' Thoughts Explain the Impact of an Entertainment-Education Narrative on Discouraging Binge Drinking? *Media Psychology, 20*(2), 194-220. doi:10.1080/15213269.2016.1142379
- Link, B. G., Struening, E. L., Neese-Todd, S., Asmussen, S., & Phelan, J. C. (2001). Stigma as a Barrier to Recovery: The Consequences of Stigma for the Self-Esteem of People With Mental Illnesses. *Psychiatric Services, 52*(12), 1621-1626. doi:10.1176/appi.ps.52.12.1621
- Lule, J. (2002). Myth and terror on the editorial page: The *New York Times* responds to September 11, 2001. *Journalism & Mass Communication Quarterly, 79*, 275-293. doi:10.1177/107769900207900202

Macrae, A. (2016). You and I, Past and Present. Cognitive Processing of Perspective. *Diegesis*, 5(1). doi:not found

Madianos, M., Economou, M., Peppou, L. E., Kallergis, G., Rogakou, E., & Alevizopoulos, G. (2012). Measuring public attitudes to severe mental illness in Greece: Development of a new scale. *The European Journal of Psychiatry*, 26(1), 55-67. doi:10.4321/s0213-61632012000100006

Martinez, M., & Scheffel, M. (2003). Einführung in die Erzähltheorie. [An introduction to theory of narrative]. *München: C.H. Beck*. doi:not found

McCombs, M., & Reynolds, A. (2002). News influences on our pictures of the world. In J. Bryant & D. Zillman (Eds.), *Media effects: Advances in theory and research* (2nd ed., pp. 1–18). Mahwah, NJ: Erlbaum. doi:not found

Murphy, S. T., Frank, L. B., Chatterjee, J. S., & Baezconde-Garbanati, L. (2013). Narrative versus Nonnarrative: The Role of Identification, Transportation, and Emotion in Reducing Health Disparities. *Journal Of Communication*, 63(1), 116-137. doi:10.1111/jcom.12007

Murphy, S. T., Frank, L. B., Moran, M. B., & Patnoe-Woodley, P. (2011). Involved, transported, or emotional? Exploring the determinants of change in knowledge, attitudes, and behavior in entertainment-education. *Journal of Communication*, 61(3), 407–431. doi: 10.1111/j.1460-2466.2011.01554.x

NRC. (2016, 15 september). Veteraan veroordeeld voor stelen pantservoertuig. *NRC*. Geraadpleegd van <https://www.nrc.nl/nieuws/2016/09/15/veteraan-veroordeeld-voor-stelen-pantservoertuig-a1521517>

Nguyen, K., Murillo, G., Killeen R., & Jones, L. (2012, 28 februari). A very brief history of storytelling. Geraadpleegd van <http://bigfishpresentations.com/2012/02/28/a-very-brief-history-of-storytelling/>

Ohler, P. (1994). Kognitive Filmpsychologie. Verarbeitung und mentale Repräsentation narrativer Filme [Cognitive psychology of film: Processing and mental representation of narrative films]. *Münster, Germany: MAkS Publikationen*. doi: not found

Oliver, M. B., Dillard, J. P., Bae, K., & Tamul, D.J., (2012). The effect of narrative news format on empathy for stigmatized groups. *Journalism And Mass Communication Quarterly*, 89(2), 205-224. doi:10.1177/1077699012439020

Oliver, M. B., Hartmann, T., & Woolley, J. K. (2012). Elevation in Response to Entertainment Portrayals of Moral Virtue. *Human Communication Research*, 38(3), 360-378. doi:10.1111/j.1468-2958.2012.01427.x

Peelo, M. (2006). Framing homicide narratives in newspapers: Mediated witness and the construction of virtual victimhood. *Crime, Media, Culture*, 2(2), 159-175. doi:10.1177/1741659006065404

Perlick, D. A., Rosenheck, R. A., Clarkin, J. F., Sirey, J. A., Salahi, J., Struening, E. L., & Link, B. G. (2001). Stigma as a Barrier to Recovery: Adverse Effects of Perceived Stigma on Social Adaptation of Persons Diagnosed With Bipolar Affective Disorder. *Psychiatric Services*, 52(12), 1627-1632. doi:10.1176/appi.ps.52.12.1627

- Perloff, R. M. (2003). *The dynamics of persuasion : Communication and attitudes in the 21st century* (2nd ed. ed.). Mahwah, N.J.: Lawrence Erlbaum Associates.
doi:not found
- Roskos-Ewoldsen, B., Davies, J., & Roskos-Ewoldsen, D. R. (2004). Implications of the mental models approach for cultivation theory. *Communications*, 29(3).
doi:10.1515/comm.2004.022
- Petty, R. E., & Cacioppo, J. T. (1986). The Elaboration Likelihood Model of Persuasion. *Communication and Persuasion*, 1-24. doi:10.1007/978-1-4612-4964-1_1
- Segal, E. M., Miller, G., Hosenfeld, C., Mendelsohn, A., Russell, W., Julian, J., ... Delphonse, J. (2009). Person and tense in narrative interpretation. *Discourse Processes*, 24(2-3), 271-307. doi:10.1080/01638539709545016
- Shaffer, V. A., & Zikmund-Fisher, B. J. (2012). All Stories Are Not Alike: A Purpose-, Content-, and Valence-Based Taxonomy of Patient Narratives in Decision Aids. *Medical Decision Making*, 33(1), 4-13.
doi:10.1177/0272989x12463266
- Shen, F., Ahern, L., & Baker, M. (2014). Stories that count: Influence of news narratives on issue attitudes. *Journalism And Mass Communication Quarterly*, 91(1), 98-117. doi:10.1177/1077699013514414
- Sirey, J. A., Bruce, M. L., Alexopoulos, G. S., Perlick, D. A., Friedman, S. J., & Meyers, B. S. (2001). Stigma as a Barrier to Recovery: Perceived Stigma and Patient-Rated Severity of Illness as Predictors of Antidepressant Drug

Adherence. *Psychiatric Services*, 52(12), 1615-1620.

doi:10.1176/appi.ps.52.12.1615

Slater, M. D., & Rouner, D. (2002). Entertainment-Education and Elaboration

Likelihood: Understanding the Processing of Narrative

Persuasion. *Communication Theory*, 12(2), 173-191. doi:10.1111/j.1468-

2885.2002.tb00265.x

Slater, M. D., Rouner, D., & Long, M. (2006). Television Dramas and Support for

Controversial Public Policies: Effects and Mechanisms. *Journal of*

Communication, 56(2), 235-252. doi:10.1111/j.1460-2466.2006.00017.x

Tal-Or, N., & Cohen, J. (2010). Understanding audience involvement:

Conceptualizing and manipulating identification and

transportation. *Poetics*, 38(4), 402-418. doi:10.1016/j.poetic.2010.05.004

Van Dijk, T. A., & Kintsch, W. (1983). *Strategies of discourse comprehension*. New

York: Academic Press. doi:not found

Van Krieken, K., & Sanders, J. (2016). Framing narrative journalism as a new genre:

A case study of the Netherlands. *Journalism*, 146488491667115.

doi:10.1177/1464884916671156

Van Krieken, K., Hoeken, H., & Sanders, J. (2015). From Reader to Mediated

Witness. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 92(3), 580-596.

doi:10.1177/1077699015586546

Vogel, D. L., & Wester, S. R. (2003). To seek help or not to seek help: The risks of

self-disclosure. *Journal of Counseling Psychology*, 50(3), 351-361.

doi:10.1037/0022-0167.50.3.351

- Vogel, D. L., Wade, N. G., & Hackler, A. H. (2007). Perceived public stigma and the willingness to seek counseling: The mediating roles of self-stigma and attitudes toward counseling. *Journal of Counseling Psychology*, 54(1), 40-50.
doi:10.1037/0022-0167.54.1.40
- Wahl, O.F. (2003). Depictions of mental illnesses in children's media. *Journal of Mental Health*, 12(3), 249-258. doi:10.1080/096382303100011823
- Wahl, O. F., & Chaiklin, H. (1997). Media Madness: Public Images of Mental Illness. *Journal Of Nervous And Mental Disease*, 185(10), 647. doi: 10.5860/choice.33-5754
- Wakslak, C., & Trope, Y. (2009). The Effect of Construal Level on Subjective Probability Estimates. *Psychological Science*, 20(1), 52-58. doi:10.1111/j.1467-9280.2008.02250.x
- Ytreberg, E. (2001). Moving out of the Inverted Pyramid: narratives and descriptions in television news. *Journalism Studies*, 2(3), 357-371.
doi:10.1080/14616700120062211
- Zwaan, R. A., Langston, M. C., & Graesser, A. C. (1995). The Construction of Situation Models in Narrative Comprehension: An Event-Indexing Model. *Psychological Science*, 6(5), 292-297. doi:10.1111/j.1467-9280.1995.tb00513.x

Bijlagen

Bijlage 1: Materiaal onderzoek

Nieuwsbericht verhaal tegenwoordige tijd

Oorlogsveteraan cel in voor gewelddadige mishandeling jongen en stelen vuurwapen

Een humoristisch, vrolijk en attent persoon. Een goede echtgenoot en vader van zijn zoontje van vijf. Zo omschrijft Mark (35) zichzelf voordat zijn leven voorgoed verandert tijdens zijn militaire uitzending naar Afghanistan. Bij een routinemissie lokt de Taliban hem en zijn collega's in een hinderlaag; drie van zijn vrienden komen voor zijn ogen om het leven.

Een paar weken na zijn uitzending verandert Mark in iemand anders. Hij durft niet meer over straat, hij slaapt nauwelijks, is paniekerig en heeft angstaanvallen. Hij kan de gebeurtenissen die hij in Afghanistan heeft meegemaakt niet meer loslaten.

Posttraumatische-stressstoornis

Hij gaat naar de huisarts die hem doorstuurt naar een psycholoog. Hij heeft posttraumatische-stressstoornis, krijgt hij te horen, maar veel meer kunnen ze op dit moment niet voor hem doen.

Het is 7 januari en Mark wordt vroeg wakker. Hij slaapt die nacht weer slecht en zoals elke nacht beleeft hij dezelfde droom: hij is terug in Afghanistan en de Taliban lokt hem in de val. Zijn vrouw vertelt hij het liever niet, hij wil haar er niet mee belasten.

Later op de dag gaat Mark naar de stad, een plek waar hij na zijn uitzending liever niet meer komt. Het is er te druk, te veel mensen. De laatste weken voelt het alsof iedereen naar hem kijkt wanneer hij over straat loopt, alsof ze allemaal tegen hem zijn.

Deze zaterdag heeft Mark het extra moeilijk. Op de markt loopt hij een jongen tegen het lijf waarvan Mark denkt dat hij hem al wekenlang achtervolgt. Mark roept dat de jongen hem met rust moet laten, de jongen roept iets terug en komt op Mark af. In paniek slaat Mark de jongen in zijn gezicht en rent weg. 'Nu is het genoeg', denkt hij. 'Ze moeten me helpen, ik kan het niet meer alleen'.

Schreeuw om aandacht

Mark pakt zijn auto en rijdt vanaf de markt naar de Johannes Postkazerne. Hij kan hier nog naar binnen omdat hij lid is van de reserves. Zijn plan is om een wapen mee te nemen. Hij weet dat er geblokkeerde oefenwapens op de Kazerne zijn die hij zonder probleem mee kan nemen. Deze worden vaak gebruikt voor presentaties. In de kazerne lukt het Mark gemakkelijk om een wapen te bemachtigen en al snel begeeft hij zich weer naar de uitgang.

Hij snelt weg uit de kazerne en springt in zijn auto. Vandaag vindt de Veteranen dag plaats in Den Haag. Met dit als bestemming rijdt hij weg bij de kazerne. Meer plannen heeft hij op dat moment niet.

Wanneer hij de snelweg oprijdt, stopt een politieauto hem al snel. Even later bevindt hij zich op het politiebureau. ‘Als ze me nu maar helpen’, denkt hij.

Deskundigen stellen dat Mark tijdens zijn daden verminderd toerekeningsvatbaar is vanwege een posttraumatische-stressstoornis. Hij wordt veroordeeld tot drie maanden cel en krijgt professionele hulp toegewezen.

Nieuwsbericht verhaal verleden tijd

Oorlogsveteraan cel in voor gewelddadige mishandeling jongen en stelen vuurwapen

Een humoristisch, vrolijk en attent persoon. Een goede echtgenoot en vader van zijn zoontje van vijf. Zo omschreef Mark (35) zichzelf voordat zijn leven voorgoed veranderde tijdens zijn militaire uitzending naar Afghanistan. Bij een routinemissie lokte de Taliban hem en zijn collega's in een hinderlaag; drie van zijn vrienden kwamen voor zijn ogen om het leven.

Een paar weken na zijn uitzending veranderde Mark in iemand anders. Hij durfde niet meer over straat, hij sliep nauwelijks, was paniekerig en had angstaanvallen. Hij kon de gebeurtenissen die hij in Afghanistan had meegemaakt niet meer loslaten.

Posttraumatische-stressstoornis

Hij ging naar de huisarts die hem doorstuurde naar een psycholoog. Hij had posttraumatische-stressstoornis, kreeg hij te horen, maar veel meer konden ze op dit moment niet voor hem doen.

Het was 7 januari en Mark werd vroeg wakker. Hij sliep die nacht weer slecht en zoals elke nacht beleefde hij dezelfde droom: hij was terug in Afghanistan en de Taliban lokte hem in de val. Zijn vrouw vertelde hij het liever niet, hij wilde haar er niet mee belasten.

Later op de dag ging Mark naar de stad, een plek waar hij na zijn uitzending liever niet meer kwam. Het was er te druk, te veel mensen. De laatste weken voelde het alsof iedereen naar hem keek wanneer hij over straat liep, alsof ze allemaal tegen hem waren.

Die zaterdag had Mark het extra moeilijk. Op de markt liep hij een jongen tegen het lijf waarvan Mark dacht dat hij hem al wekenlang achtervolgde. Mark riep dat de jongen hem met rust moest laten, de jongen riep iets terug en kwam op Mark af. In paniek sloeg Mark de jongen in zijn gezicht en rende weg. ‘Nu is het genoeg’, dacht hij. ‘Ze moeten me helpen, ik kan het niet meer alleen’.

Schreeuw om aandacht

Mark pakte zijn auto en reed vanaf de markt naar de Johannes Postkazerne. Hij kon hier nog naar binnen omdat hij lid was van de reserves. Zijn plan was om een wapen mee te nemen. Hij wist dat er geblokkeerde oefenwapens op de Kazerne waren die hij zonder probleem mee kon nemen. Deze werden vaak gebruikt voor presentaties. In de kazerne lukte het Mark gemakkelijk om een wapen te bemachtigen en al snel begaf hij zich weer naar de uitgang.

Hij snelde weg uit de kazerne en sprong in zijn auto. Die dag vond de Veteranen dag plaatst in Den Haag. Met dit als bestemming reed hij weg bij de kazerne. Meer plannen had hij op dat moment niet.

Toen hij de snelweg opreed, stopte een politieauto hem al snel. Even later bevond hij zich op het politiebureau. ‘Als ze me nu maar helpen’, dacht hij.

Deskundigen stelden dat Mark tijdens zijn daden verminderd toerekeningsvatbaar was vanwege een posttraumatische-stressstoornis. Hij werd veroordeeld tot drie maanden cel en kreeg professionele hulp toegewezen.

Bijlage 2: Schaal attitude

Schaal attitude

Stellingen binnen schaal

Wanneer iemand te kampen heeft met een psychische aandoening, zal hij of zij daar de rest van zijn of haar leven onder lijden

Personen met psychische aandoeningen zijn mislukkelingen

Ondanks de moeite die ze erin stoppen worden personen met psychische aandoeningen nooit zoals anderen

Personen met psychische aandoeningen zijn niet zoals andere personen

Personen met een psychische aandoening zijn gevaarlijk

Psychische aandoeningen worden veroorzaakt door pech

Personen met een psychische aandoening verschillen niet van anderen

Personen met psychische aandoeningen kunnen omgaan met moeilijke momenten van het leven

Personen met een psychische aandoening kunnen tegenwoordig herstellen

Personen met een psychische aandoening moeten niet opgeven

Het is beter voor een persoon met psychische aandoeningen om anderen te vermijden

Personen met een psychische aandoening worden anders behandeld dan anderen

Bijlage 3: Schalen narrative engagement

Stellingen binnen schalen

Narrative understanding

Op sommige momenten vond ik het lastig om te begrijpen wat er gebeurde in het verhaal

Ik begrijp de personages in het verhaal niet helemaal

Ik vond het lastig om de rode draad van het verhaal te volgen

Attentional focus

Tijdens het lezen was ik volledig geconcentreerd op het nieuwsbericht

Tijdens het lezen was mijn aandacht volledig gevangen door het nieuwsbericht

Tijdens het lezen gingen mijn gedachten alleen over het nieuwsbericht

Tijdens het lezen had ik niet echt door wat er om mij heen gebeurde

Emotional engagement

Het nieuwsbericht heeft emoties opgeroepen

Het nieuwsbericht heeft me geraakt

Ik vond het nieuwsbericht meeslepend

Door het nieuwsbericht kwamen gevoelens in me op

Tijdens het lezen had ik het gevoel alsof ik meemaakte wat het personage in het nieuwsbericht meemaakte

In mijn gedachte was het alsof ik het personage in het nieuwsbericht was

Tijdens het voelde ik empathie voor het personage in het nieuwsbericht

Tijdens het lezen beeldde ik me in hoe het moet zijn om in de positie te zijn van het personage in het nieuwsbericht

Tijdens het lezen voelde ik mee met het personage in het nieuwsbericht

Tijdens het lezen ontwikkelde ik sympathie voor het personage in het nieuwsbericht

Narrative presence

Tijdens het lezen, had ik het gevoel dat ik aanwezig was bij de evenementen van het nieuwsbericht

Terwijl ik aan het lezen was, was ik met mijn gedachte in de wereld van het nieuwsbericht

Tijdens het lezen had ik een levendig beeld van de gebeurtenissen in het nieuwsbericht

Tijdens het lezen van het nieuwsbericht leek het alsof ik in mijn gedachte bij de gebeurtenissen was

Tijdens het lezen van het nieuwsbericht leek het alsof ik aanwezig was bij de plekken in het bericht

Tijdens het lezen het nieuwsbericht beeldde ik me de beschreven gebeurtenissen in

Tijdens het lezen van het nieuwsbericht zag ik voor me wat er in het bericht werd omschreven

Bijlage 4: Uitkomst factoranalyse attitudeschaal

Uitkomst factoranalyse attitudeschaal

Attitude-item	Component		
	1	2	3
Wanneer iemand te kampen heeft met een psychische aandoening, zal hij of zij daar de rest van zijn of haar leven onder lijden		-,778	
Personen met psychische aandoeningen zijn mislukkelingen	,586		
Personen met psychische aandoeningen zijn niet zoals andere personen	,700		

Bijlage 5: Uitkomst factoranalyse Narrative Engagement

Uitkomst factoranalyse narrative engagement

56

Ik vond het		
nieuwsbericht	,568	
meeslepend		
Door het nieuwsbericht		
kwamen gevoelens in	,766	
me op		
Tijdens het lezen had ik		
het gevoel alsof ik		,754
meemaakte wat Mark		
meemaakte		
In mijn gedachte was		,908
het alsof ik Mark was		
Tijdens het lezen had ik		
het gevoel alsof ik		,779
aanwezig was bij de		
evenementen in het		
nieuwsbericht		
Tijdens het lezen voelde		,640
ik empathie voor Mark		
Tijdens het lezen		
beeldde ik me in hoe het		,550
moet zijn om in de		
positie te zijn van Mark		
Tijdens het lezen voelde		,764
ik mee met Mark		
Tijdens het lezen		
ontwikkelde in		,766
sympathie voor Mark		
Terwijl ik aan het lezen		
was, was ik met mijn		
gedachten in de wereld	-,437	
van het nieuwsbericht		
Tijdens het lezen had ik		
een levendig beeld van		-,833
de gebeurtenissen in het		
nieuwsbericht		
Tijdens het lezen van		
het nieuwsbericht		
beeldde ik me de	-,791	
beschreven		
gebeurtenissen in		

Tijdens het lezen van
het nieuwsbericht zag ik
voor me wat er in het
bericht werd
omschreven

-,881

Bijlage 6: Vragenlijst onderzoek

Beste deelnemer,

Welkom en bedankt dat je de tijd neemt om mee te doen met mijn onderzoek!

Dit onderzoek wordt uitgevoerd voor mijn Masterscriptie Communicatie en Beïnvloeding aan de Radboud Universiteit in Nijmegen.

De vragenlijst zal tussen de 8 en 10 minuten duren. Er zijn geen goede of fout antwoorden, het gaat om jouw mening.

Alle ingevulde gegevens zullen volledig anoniem worden verwerkt en vertrouwelijk worden behandeld.

Voor vragen kun je contact opnemen met: t.nobbe@student.ru.nl

Nogmaals bedankt!

Met vriendelijke groet,

Tijmen Nobbe

Op de volgende pagina vind je een nieuwsbericht. Lees het bericht goed door! Klik op de knop 'Volgende' wanneer je het bericht volledig hebt gelezen.

Geef aan in hoeverre je het eens bent met de volgende stellingen:

Wanneer iemand te kampen heeft met een psychische aandoening, zal hij of zij daar de rest van zijn of haar leven onder lijden

Personen met psychische aandoeningen zijn mislukkelingen

Ondanks de moeite die ze erin stoppen worden personen met psychische aandoeningen nooit zoals anderen

Personen met psychische aandoeningen zijn niet zoals andere personen

Personen met een psychische aandoening zijn gevaarlijk

Psychische aandoeningen worden veroorzaakt door pech

Personen met een psychische aandoening verschillen niet van anderen

Personen met psychische aandoeningen kunnen omgaan met moeilijke momenten van het leven

Personen met een psychische aandoening kunnen tegenwoordig herstellen

Personen met een psychische aandoening moeten niet opgeven

Het is beter voor een persoon met psychische aandoeningen om anderen te vermijden

Personen met een psychische aandoening worden anders behandeld dan anderen

Geef aan in hoeverre je het eens bent met de volgende stellingen:

Ik begrijp de personages in het verhaal niet helemaal

Ik vond het lastig om de rode draad van het verhaal te volgen

Op sommige momenten vond ik het lastig om te begrijpen wat er gebeurde in het verhaal

Geef aan in hoeverre je het eens bent met de volgende stellingen:

Tijdens het lezen was ik volledig geconcentreerd op het nieuwsbericht

Tijdens het lezen was mijn aandacht volledig gevangen door het nieuwsbericht

Tijdens het lezen gingen mijn gedachten alleen over het nieuwsbericht

Tijdens het lezen had ik niet echt door wat er om mij heen gebeurde

Geef aan in hoeverre je het eens bent met de volgende stellingen:

Het nieuwsbericht heeft emoties opgeroepen

Het nieuwsbericht heeft me geraakt

Ik vond het nieuwsbericht meeslepend

Door het nieuwsbericht kwamen gevoelens in me op

Tijdens het lezen had ik het gevoel alsof ik meemaakte wat het personage in het nieuwsbericht meemaakte

In mijn gedachte was het alsof ik het personage in het nieuwsbericht was

Tijdens het voelde ik empathie voor het personage in het nieuwsbericht

Tijdens het lezen beeldde ik me in hoe het moet zijn om in de positie te zijn van het personage in het nieuwsbericht

Tijdens het lezen voelde ik mee met het personage in het nieuwsbericht

Tijdens het lezen ontwikkelde ik sympathie voor het personage in het nieuwsbericht

Geef aan in hoeverre je het eens bent met de volgende stellingen:

Tijdens het lezen, had ik het gevoel dat ik aanwezig was bij de evenementen van het nieuwsbericht

Terwijl ik aan het lezen was, was ik met mijn gedachte in de wereld van het nieuwsbericht

Tijdens het lezen had ik een levendig beeld van de gebeurtenissen in het nieuwsbericht

Tijdens het lezen van het nieuwsbericht leek het alsof ik in mijn gedachte bij de gebeurtenissen was

Tijdens het lezen van het nieuwsbericht leek het alsof ik aanwezig was bij de plekken in het bericht

Tijdens het lezen het nieuwsbericht beeldde ik me de beschreven gebeurtenissen in

Tijdens het lezen van het nieuwsbericht zag ik voor me wat er in het bericht werd omschreven

Wat is je geslacht?

Wat is je leeftijd?

Wat is je hoogst genoten opleidingsniveau?

Hoe volg jij het nieuws?

Hoe vaak per week bekijk je het nieuws?

Bent of kent u iemand die lijdt aan PTSS?

Bedankt voor het meedoen aan mijn onderzoek, jouw antwoorden zijn opgeslagen. Voor vragen of opmerkingen kan je altijd mailen naar t.nobbe@student.ru.nl!

Bijlage 7: Syntax

Factoranalyse Attitude:

FACTOR

/VARIABLES Attitude1 Attitude2 Attitude3 Attitude4 Attitude5 Attitude6 Attitude7

Attitude8

Attitude9 Attitude10 Attitude11 Attitude12

/MISSING LISTWISE

/ANALYSIS Attitude1 Attitude2 Attitude3 Attitude4 Attitude5 Attitude6 Attitude7

Attitude8

Attitude9 Attitude10 Attitude11 Attitude12

/PRINT INITIAL EXTRACTION ROTATION

/FORMAT BLANK(.40)

/PLOT EIGEN

/CRITERIA MINEIGEN(1) ITERATE(25)

/EXTRACTION PC

/CRITERIA ITERATE(25) DELTA(0)

/ROTATION OBLIMIN

/METHOD=CORRELATION.

Factoranalyse Narrative Engagement:

FACTOR

/VARIABLES Understanding1 Understanding2 Understanding3 Attention1 Attention2
Attention3

Attention4 Emotional1 Emotional2 Emotional3 Emotional4 Emotional5 Emotional6
Emotional7 Emotional8

Emotional9 Emotional10 Presence1 Presence2 Presence3 Presence4 Presence5 Presence6
Presence7

/MISSING LISTWISE

/ANALYSIS Understanding1 Understanding2 Understanding3 Attention1 Attention2
Attention3

Attention4 Emotional1 Emotional2 Emotional3 Emotional4 Emotional5 Emotional6
Emotional7 Emotional8

Emotional9 Emotional10 Presence1 Presence2 Presence3 Presence4 Presence5 Presence6
Presence7

/PRINT INITIAL CORRELATION EXTRACTION ROTATION

/FORMAT BLANK(.40)

/PLOT EIGEN

/CRITERIA MINEIGEN(1) ITERATE(25)

/EXTRACTION PC

/CRITERIA ITERATE(25) DELTA(0)

/ROTATION OBLIMIN

/METHOD=CORRELATION.

Cronbach's Alpha Emotional 1:

DATASET ACTIVATE DataSet1.

RELIABILITY

/VARIABLES=Emotional1 Emotional2 Emotional3 Emotional4

/SCALE('ALL VARIABLES') ALL

/MODEL=ALPHA

/SUMMARY=TOTAL.

Cronbach's Alpha Emotional 2:

RELIABILITY

/VARIABLES=Emotional5 Emotional6 Presence1

/SCALE('ALL VARIABLES') ALL

/MODEL=ALPHA

/SUMMARY=TOTAL.

Cronbach's Alpha Emotional 3:

RELIABILITY

/VARIABLES=Emotional7 Emotional8 Emotional9 Emotional10

/SCALE('ALL VARIABLES') ALL

/MODEL=ALPHA

/SUMMARY=TOTAL.

Cronbach's Alpha Attentional focus:

RELIABILITY

/VARIABLES=Attention1 Attention2 Attention3 Attention4

/SCALE('ALL VARIABLES') ALL

/MODEL=ALPHA

/SUMMARY=TOTAL.

Cronbach's Alpha Narrative understanding:

RELIABILITY

/VARIABLES=Understanding2 Understanding3

/SCALE('ALL VARIABLES') ALL

/MODEL=ALPHA

/SUMMARY=TOTAL.

Cronbach's Alpha Narrative presence:

RELIABILITY

/VARIABLES=Presence2 Presence3 Presence6 Presence7

/SCALE('ALL VARIABLES') ALL

/MODEL=ALPHA

/SUMMARY=TOTAL.

Correlatieanalyse:

DATASET ACTIVATE DataSet1.

CORRELATIONS

/VARIABLES=Attitude1 Attitude2 Attitude3 Attitude4 Attitude5 Attitude6 Attitude7
Attitude8

Attitude9 Attitude10 Attitude11 Attitude12 Emotionalengagementemoties

Emotionalengagemaanwezigbijpersonage Emotionalengagementempathiesympathie
Attention Understanding

Presence

/PRINT=TWOTAIL NOSIG

/MISSING=PAIRWISE.

Hercoderen attitude-items:

DATASET NAME DataSet3 WINDOW=FRONT.

DATASET ACTIVATE DataSet1.

RECODE Attitude1 Attitude2 Attitude3 Attitude4 Attitude5 Attitude6 (1=7) (2=6)
(3=5) (4=4) (5=3)(6=2) (7=1).

EXECUTE.

Hercoderen Narrative understanding items:

DATASET ACTIVATE DataSet1.

DATASET CLOSE DataSet3.

RECODE Understanding1 Understanding2 Understanding3 (1=7) (2=6) (3=5) (4=4)
(5=3) (6=2) (7=1).

EXECUTE

MANOVA:

DATASET ACTIVATE DataSet1.

GLM Emotionalengagementemoties Emotionalengagemaanwezigbijpersonage

Emotionalengagementempathiesympathie Attention Understanding Presence BY
Versie

/METHOD=SSTYPE(3)

/INTERCEPT=INCLUDE

/EMMEANS=TABLES(OVERALL)

/PRINT=DESCRIPTIVE

/CRITERIA=ALPHA(.05)

/DESIGN= Versie.